

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
DEPT OF JOURNALISM, MEDIA AND COMMUNICATION

Röstskolkarna

- en studie av kommunpolitikers deltagande i EU-valet 2009

Göteborgs universitet
JMG, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation
Towe Boström, Linnéa Borgert
Examensarbete i journalistik 22,5 hp, VT2014
Handledare: Torsten Malmström

Innehåll

Hemsidetext sida 4

Journalistisk presentation sida 5

Artikel fokus Västsverige sida 5

Artikel fokus Vänersborg och Trollhättan sida 6

Artikel fokus Dalsland sida 7

Analys sida 8

Metodrapport sida 9

1. Inledning sida 9

2. Frågeställningar sida 9

3. Bakgrund sida 9

3.1 Historisk översikt sida 9

3.2 Tidigare forskning och litteratur sida 10

4. Avgränsning sida 11

4.1 Val av granskningsobjekt sida 11

4.2 Geografisk avgränsning sida 11

4.2.1 *Publicering print sida 12*

4.2.2 *Publicering TV sida 12*

5. Arbetets gång sida 13

5.1 Arbetets olika faser sida 13

5.1.1 *Idéstadiet sida 13*

5.1.2 *På turné bland valnämnder sida 13*

5.1.3 *Konfrontering sida 15*

5.1.4 *Sammanställning av resultat sida 15*

5.1.5 *Förklarande och reagerande röster sida 16*

5.1.6 *Journalistisk presentation sida 16*

5.2 Reflektioner kring metodval sida 17

5.2.1 *Val av metod sida 17*

5.2.2 *Källkritik sida 17*

5.2.3 *Publicistiska beslut sida 18*

5.2.4 *I mån av mer tid sida 18*

6. Metod sida 18

6.1 Vår undersökning sida 18

6.2 Intervjuer sida 19

6.3 Urval sida 20

6.4 Bakgrund och research sida 20

6.5 Analys och sammanställning sida 21

7. Resultat sida 21

7.1 Statistik: Kommunfullmäktiges valdeltagande i EU-valet 2009 sida 21

7.1.1 *Listor: Valdeltagande i EU-valet 2009 sida 21*

7.1.2 *Tabeller: Kommunfullmäktiges valdeltagande i EU-valet 2009 sida 22*

7.1.3 *Valdeltagande kommunfullmäktigeledamöter Dalsland sida 23*

7.1.4 *Politikernas inställning till sitt röstskolk sida 24*

7.1.5 *Sammansättning kommunfullmäktigen sida 26*

7.1.6 Röstskolk utifrån partitillhörighet sida 27
7.2 Svar på frågeställningarna sida 27

7.2.1 Fråga 1 sida 27

7.2.2 Fråga 2 sida 28

7.2.3 Fråga 3 sida 28

7.2.4 Fråga 4 sida 30

8. Litterär reflektion sida 31

8.1 Sanningsanspråk sida 31

8.2 Presentationens dramaturgi sida 32

8.3 Ansvarisintervjuer sida 32

8.4 Frågeställningen ur forsknings- och journalistiskt förhållningssätt sida 33

9. Framtida undersökningar sida 34

10. Arbetsfördelning sida 34

11. Målgrupp sida 35

12. Källförteckning sida 35

12.1 Skriftliga citerade källor sida 35

12.1.1 Böcker sida 35

12.1.2 Webbsidor sida 35

12.2 Skriftliga icke citerade källor sida 35

12.2.1 Böcker sida 35

12.2.2 Rapporter och briefings sida 36

12.2.3 Webbsidor sida 36

12.2.4 Nyhetsartiklar och pressmeddelanden sida 36

12.3 Muntliga citerade källor sida 36

12.3.1 Intervjuade forskare sida 36

12.3.2 Intervjuade (konfronterade) politiker sida 37

12.3.3 Intervjuade kommunstyrelseordföranden sida 38

12.4 Muntliga icke citerade källor sida 38

12.4.1 Intervjuade (konfronterade) politiker sida 38

12.5 Övrigt sida 39

12.5.1 Kommunrepresentanter sida 39

12.5.2 Redaktioner sida 40

12.5.3 Övrigt sida 40

13. Tillstånd att använda bilder sida 40

14. Bilagor sida 41

14.1 Transkriberade intervjuer politiker sida 41

14.2 Transkriberade intervjuer kommunstyrelsens ordföranden sida 50

14.3 Transkriberade intervjuer statsvetare sida 52

Hemsidetext

EU-valet är ett val som ofta hamnar lite i skymundan. 2009 utnyttjade inte ens varannan svensk sin möjlighet att rösta. Men i den här granskningen lägger vi inte fokus på Sveriges befolkning som helhet. Genom att bläddra igenom flera hundratals röstlängder i Göteborg, Borås, Trollhättan, Vänersborg och Dalsland, har vi kunnat kontrollera om 426 av våra västsvenska kommunpolitiker brydde sig om att rösta i förra valet. Flest röstskolkare hittade vi i Bengtsfors där hela sex ledamöter av 34 valde att ligga hemma på soffan under valdagen. En politiker ”hade någonting bättre för sig” medan en annan inte visste vad valet handlade om – eller när det infaller. I Vänersborg kallade en politiker EU-parlamentet för ”en lekskola för korrupta politiker”. Orsakerna till röstskolk har varit flera, men att Bryssel känns långt borta, att man inte är så insatt och att man inte känner sig engagerad är återkommande ursäkter.

Enligt Sören Holmberg och Folke Johansson, statsvetare och valforskare på Göteborgs universitet, innebär det låga valdeltagandet ett legitimitetsproblem för Europaparlamentet, vilket är långt ifrån önskvärt i en demokrati. Man har även kommit fram till att det låga valdeltagandet missgynnar vissa partier, exempelvis Socialdemokraterna, medan det gynnar andra, som till exempel Folkpartiet och Sverigedemokraterna. I nedanstående rader kan du läsa om politikerna som väljer att röstskolka, trots att merparten av besluten som de tar i kommunen från börjar kommer genom direktiv från Bryssel.

Här är politikerna som ratade EU-valet

Västsvrige. Bristande intresse, okunskap och lathet – det är anledningarna till att flera Västsvenska politiker ratade förra EU-valet. Inför valet den 25 maj känner sig flera fortfarande för dåligt insatta för att rösta.

– Ska jag vara ärlig så vet jag inte vad valet som sådant gäller än. Därför kan jag inte riktigt svara. Kan du upplysa mig om vad valet gäller?, säger **Owe Gustafsson (m)**, ledamot i Bengtfors kommunfullmäktige.

Inte ens varannan svensk röstade i förra EU-valet. Men även flera politiker valde att ligga hemma på soffan under valdalen. Det visar vår granskning av sammanlagt 426 politiker i Västsvenska kommunfullmäktigen.

Flest röstskolkare fanns i Bengtsfors där hela sex av 34 förtroendevalda inte tog sig till valurnorna. En av dem är Jan Roger Wennersten (s).

– Ren lathet egentligen, eller vad ska man säga, säger han.

I **DALS LAND** röstskolkade nästan var tionde politiker - 15 av totalt 169. Vissa

hänvisar till utlandsresor med familjen, medan andra skyller på bristande intresse och okunskap i EU-frågorna.

Många har svårt att svara på varför de inte röstade i förra valet.

– Jag hade väl något viktigare för mig, skulle jag tro, säger **Johan Paulsson (m)**, i Åmåls kommunfullmäktige.

Jan Sohl (sd), i Färgelanda, som själv inte röstade, har sina förklaringar till varför så få tog sig till valurnorna.

– Dalsland består av bondläppar, och bondläppar de bryr sig mest om att traktorn ska starta och hur vädret blir, säger han.

FÖRUTOM I DALS LAND genomfördes undersökningen i Göteborg, Borås, Trollhättan och Vänersborg. Två kommuner som stack ut med 100 procents valdeltagande var Trollhättan och Mellerud.

– Vi är väldigt måna och driver hårda kampanjer för att våra väljare ska rösta, och då är det alldeles självklart att de förtroendevalda går och röstar, säger **Paul Åkerlund (s)**, ordförande i Trollhättans kommunstyrelse.

Även i Göteborg och Borås var valdeltagandet högt. I Göteborg fanns bara två röstskolkare, varav en tidigare bott utomlands en längre tid.

DET ÄR MED andra ord stora skillnader mellan mindre och större städer när det kommer till valdeltagande. Folke Johansson, statsverare på Göteborgs universitet, tror att det låga valdeltagandet i Dalsland kan bero på att det finns många fritidspolitiker.

– Färre politiker är hårt engagerade i mindre kommuner därför att det inte finns så många heltids- och deltidspolitiska uppdrag, och det gör väl kanske att de inte känner sig lika pressade och aktivt engagerade i politiken som om man jobbar med det på heltid i en storstad, säger han.

Han menar att det låga valdeltagandet i EU-valen får konsekvenser.

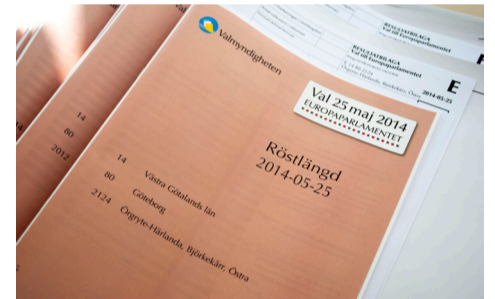
– Det är klart att det genrellt är ett problem, legitimiteten blir ju lägre och den blir inte bättre om politikerna inte röstar heller. Det är alldeles klart.

**Linnéa Borgert
Towe Boström**

Undersökningen

Statistiken över röstdeltagandet i EU-valet 2009 har inhämtats från offentliga röstlängder hos de lokala valmyndigheterna. Samtliga kommunfullmäktigeledamöter i Göteborg, Borås, Vänersborg, Trollhättan och Dalsland har kontrollerats i respektive valmyndigheters röstlängder, där det stämmer de har röstat eller ej. Sammanlagt kontrollerades 426 politiker.

Bortfall: Fyra personer var ej röstberättigade, medan fem personer av olika skäl saknades i röstlängderna.

Politikerna röstdeltagande kontrollerades i röstlängder.

De västsvenska röstskolkarna

Göteborg: Martin Wannholt (M), Marie-Louise Karlin (politisk vilde).

Borås: Leif Johansson (V), Alexis Mouschopoulos (M), Ulla-Britt Åsén (Sd).

Vänersborg: Cecilia Skenhall (Sd), Åsa-Katarina Liewendahl (Välfärdspartiet), Morgan Larsson (Vfp), Marika Isetorp (Mp).

Trollhättan: Ingen röstskolkare.

Bengtfors: Andrée Nils (S), Morgan Funevall (C), Owe Gustafsson (M), Bernt Petzäll

(MP), Sara Svenungsson (S), Jan Roger Wennersten (S).

Dals-Ed: Bengt Nyberg (C), Mikael Horn (MP), Allan Oskarsson (S).

Färgelanda: Ellinor Johansson (KD), Ingvar Andersson (M), Jan Sohl (SD), Richard Karlsson (M)

Åmål: Johan Paulsson (M), Tonio Radanov (C).

Mellerud: Ingen röstskolkare.

Så många skolkade i din kommun

Göteborg: 2 av 80

Borås: 3 av 70

Vänersborg: 4 av 48

Trollhättan: 0 av 59

Bengtfors: 6 av 34

Åmål: 2 av 33

Färgelanda: 4 av 34

Dals-Ed: 3 av 28

Mellerud: 0 av 40

Owe Gustafsson (M), Bengtfors.

Johan Paulsson (M), Åmål.

”Jag hade väl någonting viktigare för mig, skulle jag tro.”
– Johan Paulsson(M)

I EU-valen väljer vi vilka som ska representera Sverige i Europaparlamentet.

Vänersborgspolitiker bojkottade EU-valet

– Och vissa av dem stannar hemma på soffan i år igen.

Fyra politiker i Vänersborg röstskolade i förra EU-valet – och vissa av dem planerar att göra det igen.

Gunnar Lindell (m), kommunstyrelsens ordförande, är förvånad över resultatet.

– Jag skulle aldrig komma på idén att inte rösta. Speciellt i och med hur Europa ser ut nu, det finns människor som dör för sin rätt att rösta, säger han.

I EU-valet 2009 tog sig knappt hälften av Sveriges befolkning till valurnorna. I både Trollhättan och Vänersborg röstade 44 procent, men det är inte bara den traditionella soffpotatisen som valskolkar – det är även flera politiker.

Medan samtliga ledamöter i Trollhättans kommunfullmäktige röstade, rata- de fyra Vänersborgspolitiker valet. Det visar vår granskning av Västsvenska kommunpolitikernas valdeltagande.

EN AV SKOLKARNA är EU-kritiske Morgan Larsson, Valfärdspariet, som även tänker strunta i årets val.

– Om jag röstar så lägger jag en röst på mig själv. Jag är emot EU och anser att det är en lekskola för korrupta politiker. Jag tycker att det är värdelöst att alla ska styra över Sverige, säger han.

Inte heller partikamraten Åsa-Katarina Liewendahl tog sig till röstlokalen.

– Nej det gjorde jag inte, och jag vet faktiskt inte varför. Där har jag ingenting att skylla på, jag har ingen aning faktiskt, säger hon.

EN AV DE Vänersborgspolitiker som tänker rösta i år är Marika Isetorp (Mp). Hon anser att det är viktigt i sin roll som aktiv politiker.

Däremot röstade hon inte i förra valet. – Jag tror inte att jag tänkte så mycket på det då. Just EU kändes ganska främmande när jag inte var lika politiskt aktiv, medan det är skillnad nu, säger hon.

Även Cecilia Skenhall (Sd) struntade i att rösta i valet, men hon avböjer att kommentera..

Kommunstyrelsens ordförande i Vänersborg, Gunnar Lindell (m), förstår

I Vänersborg struntade fyra kommunpolitiker i att gå att rösta i EU-valet 2009. I Trollhättan röstade alla politiker.

inte ledamöternas agerande.

– Det är förvånansvärt, det måste jag säga. Det kan jag ju tycka, att om man själv är politiskt engagerad så är väl det det minsta man kan begära, säger han.

PAUL ÅKERLUND (s) är ordförande i Trollhättans kommunstyrelse, där alla ledamöter i kommunfullmäktige röstade. Han tycker att det är en självklarhet.

– Vi är väldigt måna och driver hårda kampanjer för att våra väljare ska rösta, och då är det alldeles självklart att de förtroendevalda går och röstar, säger han.

Granskningen innefattar även Dalsland, där 8,9 procent av politikerna röstskolkade. Här urskiljer sig Bengtsfors, där nästan var femte ledamot valde att ligga hemma på soffan. I Mellerud utnyttjade alla politiker sin röst, i Göteborg röstskolkade två politiker, respektive tre i Borås.

STATSVETAREN FOLKE Johansson på Göteborgs universitet pekar på att det generellt låga valdeltagandet sänker EU-valets legitimitet.

– Det har varit ett problem redan från början, legitimiteten blir lägre och

den blir ju inte bättre om politikerna inte röstar heller, säger han.

Sören Holmberg, statsvetare och valforskare på Göteborgs universitet, är inne på ett liknande spår och menar att en blankröst är bättre än ingen röst alls.

– Det tycker jag borde vara normen för alla, att man ska hedra demokratin även om man är emot valet och gå och rösta blankt. Då visar man sitt avståndstagande med en blankröst, man sitter inte hemma bland alla slöpotter, säger Sören Holmberg.

Linnéa Borgert
Towe Boström

Marika Isetorp (Mp) tycker att det är viktigt att rösta som politiker, men gjorde det inte förra året.

Morgan Larsson (Vfp) anser att EU-parlamentet är "en lekskola för korrupta politiker".

Åsa-Katarina Liewendahl (Vfp) röstade inte i förra valet. Enligt henne själv har hon ingenting att skylla på.

Undersökningen

Statistiken över röstdeltagandet i EU-valet 2009 har inhämtats från offentliga röstlängder hos de lokala valmyndigheterna. Samtliga kommunfullmäktigeledamöter i Göteborg, Borås, Vänersborg, Trollhättan och Dalsland har kontrollerats i respektive valmyndigheters röstlängder, där det står om de har röstat eller ej. Sammanlagt kontrollerades 426 politiker.

Bortfall: Fyra personer var ej röstberättigade, medan fem personer av olika skäl saknades i röstlängderna.

Politikerna röstdeltagande kontrollerades i röstlängder.

Flest röstskolkare i Dalsland finns i Bengtsfors. Där struntade sex av 34 politiker i att gå och rösta i EU-valet 2009.

Foto:TT

Var tionde politiker låg hemma på soffan

Dalsland. I förra EU-valet röstskolkade mer än hälften av Sveriges befolkning. Men det är inte bara den traditionella soffpotatisen som ligger hemma på valdagen – i Dalsland struntade nästan var tionde politiker i att gå och rösta.

– Jag hade väl något viktigare för mig, skulle jag tro, säger Johan Paulsson (m) i Åmåls kommunfullmäktige.

Intresset för EU-frågor är inte bara lågt bland befolkningen – det avspeglar sig även bland politikerna i Dalsland. Det visar vår granskning av samtliga politiker i kommunfullmäktige, där 15 av 169 ledamöter, eller 8,9 procent, inte röstade i EU-valet 2009.

Men det fanns stora skillnader mellan kommunerna. I Mellerud valde alla politiker att rösta, medan hela sex av 34 politiker i Bengtsfors stannade hemma på soffan.

Vissa hänvisar till utlandsresor med familjen, medan andra skyller på ointresse och att man inte är insatt i frågorna.

Många har svårt att svara på varför

Röstskolkarna

Bengtsfors: Andrée Nils (S), Morgan Funell (C), Owe Gustafsson (M), Bernt Petzäll (MP), Sara Svenungsson (S), Jan Roger Wennersten (S).

Dals-Ed: Bengt Nyberg (C), Mikael Horn (M), Allan Oscarsson (S).

Färgelanda: Ellinor Johansson (Kd), Ingvar Andersson (M), Jan Sohl (Sd), Richard Karlsson (M).

Åmål: Johan Paulsson (M), Tonio Radanov (C).

Mellerud: Ingen röstskolkare.

de inte röstade i förra valet.

– Svårt att säga, ren lathet egentligen eller vad ska man säga, säger Jan Roger Wennersten (s), som sitter i kommunfullmäktige.

KOMMUNSTYRELSENS ordförande, Per Eriksson (s), säger att han tycker resultatet är märkligt. Tre av de som röstskolkade är hans egna partikamrater.

– Är man förtroendevald själv så förstår man väl vikten av att värna om det demokratiska systemet och faktiskt bestämma vilka som ska vara med och påverka, säger han.

De vanligaste förklaringarna bland Dalslandspolitikerna till varför man inte röstade är att intresset för EU-frågor är lågt, samt att man inte är tillräckligt insatt. Vissa är osäkra på om de ens kommer att rösta i det kommande valet den 25 maj. En av dem är Allan Oscarsson (s), i Dals-Eds kommun.

– Jag har inte satt mig in i det. Jag vet inte vad som gäller, varför jag ska rösta eller varför jag inte ska rösta, säger han.

Och han är långt ifrån ensam. Owe

Gustafsson (m), i Bengtsfors kommun, reagerar på ett liknande sätt:

– Ska jag vara ärlig så vet jag inte vad valet som sådant gäller än. Därför kan jag inte riktigt svara. Kan du upplysa mig om vad valet gäller?

ÄVEN DET allmänna valdeltagande i EU-valet 2009 var lågt – av Dalslänningarna röstade endast 35,6 procent.

Jan Sohl (sd) i Färgelanda, som själv inte röstade, har sina förklaringar till varför så få tog sig till valurnorna.

– Dalsland består av bondläppar, och bondläppar de bryr sig mest om att traktern ska starta och hur vädret blir, säger han.

Enligt SKL påverkas cirka 60 procent av de beslut som tas på kommunal nivå av EU. Trots det upplever många politiker att Bryssel och parlamentet känns väldigt långt borta.

– Det är mindre angeläget rent personligt och rent känslomässigt. Därför är det lättare att strunta i det, säger Bernt Petzäll (mp), en av röstskolkarna i Bengtsfors, och fortsätter:

– Vägarna dit är så långa att känna

till. Det är svårt att få en generell uppfattning om hur det påverkar mig och mitt land.

UNDERSÖKNINGEN genomfördes även i andra Västsvenska städer. I Göteborg och Borås fanns ett fåtal röstskolkare, i Trollhättan röstade samtliga, medan fyra av 48 ledamöter inte röstade i Vänersborg. Folke Johansson, statsvetare vid Göteborgs universitet, tror att det låga valdeltagandet i Dalsland kan bero på att det finns många som är fritidspolitiker.

– Färre politiker är hårt engagerade i mindre kommuner därför att det inte finns så många heltids- och deltidspolitiska uppdrag, och det gör väl kanske att de inte känner sig lika pressade och aktivt engagerade i politiken, säger han.

Han menar att det låga valdeltagandet i EU-valen får konsekvenser.

– Det är klart att det generellt är ett problem, legitimiteten blir ju lägre och den blir inte bättre om politikerna inte röstar heller. Det är alldeles klart.

Linnéa Borgert
Towe Boström

Undersökningen

Statistiken över röstdeltagandet i EU-valet 2009 har inhämtats från offentliga röstlängder hos de lokala valmyndigheterna. Samtliga kommunfullmäktigeledamöter i Göteborg, Borås, Vänersborg, Trollhättan och Dalsland har kontrollerats i respektive valmyndigheters röstlängder, där det står om de har röstat eller ej. Sammanlagt har 426 politiker kontrollerats.

Bortfall: Fyra personer var ej röstberättigade, medan fem personer av olika skäl saknades i röstlängderna.

”Är man förtroendevald själv så förstår man väl vikten av att värna om det demokratiska systemet”
– Per Eriksson (S)

”De ansvarslösa vinner valen, men alltid åt det andra partiet”

SUPERVALÅR! Ja, de flesta som har satt foten utanför dörren eller öppnat en tidning under de senaste månaderna har garanterat lagt märke till en allt mer uppskruvad valhets. Supervalåret kommer att avslutas med ett riksdagsval i september, men som grädd på moset står nu EU-valet på tur. Vid det senaste valtillfället 2009 lockades mindre än hälften av Sveriges befolkning till valurnorna. Partierna är medvetna om detta, och bedriver sedan en tid tillbaka intensiva valkampanjer för att marknadsföra sina ståndpunkter och representanter.

Men lever alla politiker verkligen som de lär? Hedrar de demokratin och sina partikamrater genom att rösta? Vi bestämde oss för att dyka ner i röstlängder för att ta tempen på valdeltagandet bland våra västsvenska kommunfullmäktigeledamöter.

”JAG ÄR MEDVETEN om den stora bilden – men ignorerar den ändå.” Tonio Radanov (C) i Åmåls kommunfullmäktige sammanfattar situationen rätt bra. Medan ledamöterna i Göteborg och Borås har röstat flitigt ser det betydligt värre ut i de Dalsländska kommunerna. I Bengtsfors bojkottade hela 6 av 34 ledamöter förra EU-valet.

Allt som allt låg 24 av de 426 granskade västsvenska politikerna på soffan under söndagen den 7 juni 2009.

VI BÖRjade MED att fråga våra röstskolkare om de kommer att rösta i det kommande valet och de flesta svarade ja – det är ju viktigt att rösta för att påverka. Följdfrågan varför de då inte röstade i förra valet är desto mindre självklar.

Vissa politiker reagerar med ilska, medan andra hänvisar till okunskap eller ointresse för EU. Frågan tycks framkalla skam hos flertalet politiker, och en känsla av att de blivit påkomna med att göra någonting fel. Känslan av att Bryssel ligger långt borta och att möjligheten att påverka är begränsad genomsyrar intervjuerna.

ATT ETT FÅTAL kommunpolitiker struntar i att rösta kan tyckas vara en bagatell, men belyser i själva verket en stor spricka i vår svenska demokrati. Politiker som uppmanar väljare att rösta, men sedan själva bojkottar valet, riskerar att tappa väljarnas förtroende. Förtroendevalda som på grund av ointresse inte sätter sig in i valet – och i vissa fall inte ens vet när valdagen infaller, eller vad valet handlar om.

BRYSEL MÅ KÄNNAS längre bort på den svenska landsbygden, men faktum är att över hälften av all lagstiftning som hanteras i Sveriges kommuner kan återkopplas till EU. Som Lyndon B. Johnson en gång sa - ”De ansvarslösa vinner valen - men alltid åt det andra partiet”. Det låga valdeltagandet urholkar inte bara EU-parlamentets legitimitet - det bristande intresset öppnar även dörren på vid gavel för de högerpopulistiska och högerextremistiska krafterna som blossat upp i Europa. Franska Front National, Holländska frihetspartiet PVV, Brittiska UKIP, Dansk Folkeparti och Sverigedemokraterna återfinns bland de högerextrema krafter som spås skörda framgång i det kommande EU-valet. Ett ständigt ökat stöd i kombination med ett svalt valintresse är ett recept som ger legitim kraft åt dessa partier att blockera och influera beslutsfattandet inom EU.

Linnéa Borgert
Towe Boström
2014-05-22

Linnéa Borgert

Towe Boström

Endast 45,53 procent av det svenska folket röstade i EU-valet 2009.

Foto: Linnéa Borgert

1. INLEDNING

*”Det är ju ett val som faller lite mellan stolarna, så är det ju”
– Morgan Funevall, kommunalpolitiker i Bengtsfors kommun.*

I Europaparlamentsvalet 2009 röstade inte ens varannan röstberättigad person i Sverige – 54,47 procent valde att ligga hemma på soffan.

I EU-valet väljer vi vilka vi vill ska representera oss i Europaparlamentet, där Sverige i skrivande stund har 20 mandat. De politiska besluten som tas i EU är av stor betydelse för Sverige – En undersökning från SKL visar att cirka 60 procent av ärendena som behandlas inom den lokala politiken påverkas av EU.¹ Således är Europaparlamentsvalen av väldigt stor vikt.

Några som man tycker borde inse vikten av valet är just Sveriges politiker. Men gör de verkligen det? Vi blev nyfikna på om det låga valdeltagandet även avspeglar sig bland svenska kommunalpolitiker. Finns det så pass lite intresse för EU-frågor att inte ens våra förtroendevalda tar sig till röstlokalerna?

Vår utgångspunkt är att svenska folket förväntar sig att politikerna de själva röstar på är så pass engagerade att de själva röstar i allmänna val. Därför anser vi att det är viktigt att granska våra politiker på denna punkt.

Det finns förvånansvärt lite skrivet om ämnet tidigare – vi har bara funnit en liknande undersökning som gjordes i P4 Dalarna 2009. Här såg vi en möjlighet att fylla en lucka inom svensk journalistik!

2. FRÅGESTÄLLNING

- Hur ser valdeltagandet bland västsvenska politiker i kommunfullmäktige ut i EU-valet? (I Göteborg, Borås, Trollhättan, Vänersborg och Dalsland)
- Om så är fallet - varför valde vissa politiker att avstå från att rösta?
- Vilket intresse och engagemang har kommunalpolitiker för EU-frågor?
- Vilka konsekvenser får ett lågt valdeltagande?

3. BAKGRUND

3.1 Historisk översikt

Den 23 november 1994 röstade svenska folket ja till ett medlemskap i EU och från och med

---

¹ http://www.skl.se/vi_arbetar_med/eu/eu_paverkar

den 1 januari 1995 blev Sverige medlem i unionen. De första ledamöterna utsågs av riksdagen, men redan i september 1995 fick svenska folket rösta om vilka som skulle representera Sverige. Sedan dess har makten legat hos svenska folket.² Trots detta är det många som avstår från att rösta i just EU-val.

I samtliga Europaparlamentsval i Sverige har inte ens varannan röstberättigad person röstat. I valet 2009 var valdeltagandet 45,53 procent. Det kan tyckas vara lågt, men samtidigt är det nästan åtta procentenheter högre än i föregående val 2004, där valdeltagandet låg på 37,85 procent.³ Sverige ligger ändå högre än det genomsnittliga röstdeltagande bland de 27 medlemsländerna som landade på 43 procent vid det förra valet, respektive 45,47 procent 2004⁴. Vi står dock i skuggan av vårt grannland Danmark som knep andraplatsen på listan med ett valdeltagande på nästan 60 procent vid valet 2009. I dagsläget står flera medlemsländer illa tilltygade efter finanskrisens spår, och Rysslands framfart gör att EU-förespråkare nu mer än någonsin pekar på vikten av en stark och sammanhållen union⁵. Samtidigt växer stödet för de högerextremistiska och öppet EU-kritiska partierna runt om i medlemsländerna, och ett ökat valdeltagande anses av många vara en nödvändighet för att bibehålla stabilitet i ett redan skakat parlament.

3.2 Tidigare forskning och litteratur

Det har hittills genomförts förvånansvärt få journalistiska granskningar utifrån röstlängder. Vi har hittat ett tidigare exempel som inspirerade oss till vår undersökning. Journalisten Johannes Rosendahl, SR Dalarna, gjorde en liknande undersökning i Dalarna 2009, precis efter valet⁶. I den kom han fram till att det var flera av Dalarnas kommunpolitiker som låg hemma på soffan under valdagen. SR har tidigare genomfört liknande granskningar genom att ta del av röstlängder, men då bland kandidaterna till Europaparlamentet. Inför 2009 tittade P4-Värmland på de värmlandska EU-kandidaternas valdeltagande vid EU-valet 2004, och kunde konstatera att Sverigedemokraternas representanter uppvisade det lägsta deltagandet⁷. Under samma dag presenterade även SR Sörmland sin totalgranskning av de svenska partirepresentanterna som kandiderade till Europaparlamentet 2009⁸. Även här utmärkte sig Sverigedemokraterna med det lägsta röstdeltagandet. Totalt röstskolkade runt åtta procent av 366 ledamöter.

---

² <http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/Sa-blev-Sverige-med-i-EU/>

³ <http://www.val.se/val/ep2009/slutresultat/rike/index.html>

⁴ [http://www.euoparl.europa.eu/aboutparliament/sv/000cdcd9d4/Valdeltagande-\(1979-2009\).html](http://www.euoparl.europa.eu/aboutparliament/sv/000cdcd9d4/Valdeltagande-(1979-2009).html)

⁵ <http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/great-concern-european-elections-analysis-531899>

⁶ Länk: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=161&artikel=2929698>

⁷ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=2847436>

⁸ <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=2847002>

Den 14 maj 2014 publicerade TT en granskning av toppkandidaterna till EU-parlamentet. Här återfinns två röstskolkande politiker, SD-kandidaten Kristina Winberg och KD:s Lars Adaktusson. Medan Winberg bekräftar att hon bojkottade valet hävdar Adaktusson att han röstat – tills TT upplyser honom om att valskolket finns dokumenterat i de offentliga röstlängderna. Först då erkänner KD:s toppnamn ” att ibland minns man fel också, det är bara att erkänna⁹”.

Det har bedrivits mycket forskning kring valbeteende, inte minst vid Göteborgs universitet. Det finns större undersökningar som analyserar bland annat väljargrupper, med faktorer som kön, ålder och utbildning. Dock har gruppen politiker aldrig funnits med som en variabel i denna forskning. Sören Holmberg, statsvetare och valforskare vid Göteborgs Universitet, tippar under vår intervju (se bilaga 14.3) på att 70 till 80 procent av politikerna hade röstskolkat. När Holmberg hör att siffran i själva verket landar på 95 procent uppger han sig vara positivt överraskad. Han rekommenderade oss att titta närmare på valdeltagandet bland Sverigedemokrater och Vänsterpartiser som i tidigare forskningsrapporter uppvisat en mer utbredd EU-kritism än övriga pariter. Några sådana tendenser finner vi dock inte i vårt relativa tunna urval, och även om 3 av 9 Sverigedemokrater röstskolkade är urvalet för litet för att dra några högre växlar på. Holmberg menar även att EU-valdeltagandet bland unga män kommer att dala med resultat av ett minskat engagemang för Piratpartiets huvudfrågor, integritet och fildelning.

4. AVGRÄNSNING

4.1 Val av granskningsobjekt

Vi valde att granska politiker i kommunfullmäktige. Det finns givetvis andra liknande granskningar som skulle ha kunna genomförts, exempelvis en granskning av riksdagsmän eller EU-kandidater. Men det finns flera anledningar till att vi valde att granska just kommunfullmäktige. En av dem är att vi trodde att vi skulle hitta fler röstskolkare bland kommunpolitikerna än i riksdagen. Men främst av allt var det helt enkelt mer praktiskt att granska lokala politiker, eftersom röstlängderna endast finns i fysisk form på respektive lokala valnämnd. Det är alldeles för stora mängder material för att få det inscannat och skickat till oss digitalt - det hade kostat oss både en hel del tid och pengar. Om vi hade valt att granska politikerna i riksdagen hade vi tvingats åka runt i hela Sverige för att ta del av röstlängderna, då politikerna står skrivna på olika orter. Att göra det kändes inte rimligt med tanke på vår tidsram.

4.2 Geografisk avgränsning

Det finns förklaringar till varför vi har valt att granska just områdena Göteborg, Borås, Vänersborg, Trollhättan och Dalsland. Inledningsvis var vår tanke att granska Göteborg och Stockholm, helt enkelt för att jämföra Sveriges två största städer. Vi började med Göteborg

---

⁹<http://www.aftonbladet.se/senastenytt/ttnyheter/inrikes/article18884057.ab>

men insåg ganska snart att vi var tvungna att ändra spridningsområdet i vår undersökning. För det första gick det mycket effektivare att genomföra undersökningen än vi trodde från början. Det fanns med andra ord gott om tid för att undersöka ett större, eller flera områden. För det andra fann vi inte så många röstskolkare i Göteborg - endast två stycken. Det fick oss att misstänka att vi skulle få ett liknande resultat i Stockholm, vilket inte kändes särskilt intressant rent journalistiskt. Därför bestämde vi oss i stället för att titta på ett antal mindre kommuner.

Att vi valde just Dalsland beror på många faktorer. Det är ett landskap med ett generellt lågt valdeltagande – skulle detta avspegla sig även hos politikerna? Det är även ett landskap där vi hade möjligheten att titta på samtliga kommuner, då Dalsland endast består av Åmål, Färgelanda, Bengtsfors, Dals-Ed och Mellerud. På så sätt skulle vi kunna uttala oss om hela Dalsland. Vi valde även Dalsland eftersom det rent geografiskt ligger nära Göteborg och räknas som en del av Västsverige.

4.2.1 Publicering print

Valet av områden grundar sig även i tanken om vart våra journalistiska texter skulle kunna publiceras. Våra val gör att vi skulle kunna göra en regional publicering, till exempel i kvällstidningen GT, där alla områden kan bakas in till ett Västsvenskt paket. Vi skulle även kunna sälja in vårt material till tidningen TTELA, som täcker både Trollhättan, Vänersborg och Dalsland. Dessutom skulle vi kunna göra en högst lokal vinkel i tidningen Dalslänningen.

4.2.2 Publicering TV

När vi väl hade bestämt oss för att granska vilka kommunpolitiker som inte röstade i förra EU-vallet, fick vi nys om att ämnet hade kommit upp på ett grävseminarium, och att SVT verkade ha nappat på idén. Därför tänkte vi att det var en bra idé att kontakta dem, då det kändes väldigt onödigt att både vi och SVT skulle göra exakt samma, eller en liknande granskning. Vi tänkte att antingen gör vi det åt dem, eller så får vi byta spår. De verkade klart intresserade och vi satte i gång med vårt arbete. När alla delar förutom Trollhättan var klara, ungefär i mitten av april, så frågade vi SVT:s politkchef Torbjörn Gustafsson om de ville ha vår research och om de ville att vi skulle producera ett inslag till dem. Han sa att han ville ha det och att vi skulle höras närmare om detaljer följande dag. Men dagen därpå fick vi beskedet att SVT inte ville ha det, då resten av gruppen inte ansåg att resultatet var tydligt nog. Det föll, och vi var tvungna att tänka om. Därför reste vi redan nästa dag till Trollhättan, med motivationen att sälja in materialet även till TTELA.

5. ARBETETS GÅNG

5.1 Arbetets olika faser

5.1.1 Idéstadiet

Innan vi bestämde oss för vilken idé vi slutligen skulle förhålla oss till brainstormade vi fram flera möjliga förslag. Vi skrev en lång lista som vi sedan efter hand strök punkter på. Till slut kvarstod ett fåtal punkter att välja bland.

Processen gick relativt snabbt och det tog inte alltför lång tid innan vi bestämde oss för vilket ämne vi ville undersöka. Det gjorde att vi kunde komma igång ganska fort med själva arbetet. Vi ville göra någonting som vi kände låg rätt i tiden och som därmed också skulle ha en större chans att publiceras. Dessutom kände vi att vi kunde formulera en mini- och en maxinivå där även miniminivån höll måttet för en publicering. Vi ville granska någonting som var viktigt och aktuellt. Att granska makthavarna, valda av svenska folket, tyckte vi kändes som en sådan idé, speciellt under det så kallade "supervalåret".

Vår idé grundade sig från början på det faktum att vi insåg att röstlängder var offentliga handlingar och dessutom, efter en research, ett ganska utforskat område. Hittills hade endast en liknande granskning genomförts bland ledamöterna i Dalarnas kommunfullmäktigen. Därefter formades vår idé – vilket val vi skulle titta på samt vilka makthavare vi skulle granska.

5.1.2 På turné bland valnämnder

När projektplanen var inlämnad och vi hade gjort en grundläggande research var det dags att komma till skott och påbörja vår undersökning. Den första fasen innebar att hitta våra kommunalpolitiker i röstlängderna. Detta var av varierande svårighetsgrad, vilket kommer att beskrivas i nedanstående stycke.

Vi började med Göteborg. Det första vi behövde göra var att kontrollera vilka politiker som verkligen sitter i kommunfullmäktige. Merparten är de som valdes in 2010, men det finns alltid de som hoppar av och de som tillsätts i efterhand. För att kunna vara säkra på att vi granskade rätt politiker begärde vi därför ut en fullständig lista från kommunen. Därefter var vi tvungna att hitta politikernas personnummer. Detta gjordes på flera sätt – främst genom sajter som upplysning.se och ratsit.se. Men det finns ofta personer som heter samma sak och därför fick vi googla mycket på dem, titta på SVT pejl för att säkra ålder och så vidare. Vissa av politikernas adresser stod ute på Göteborgs stads hemsida och på så sätt kunde politikerna matchas med dem. Vi sammanställde alla personnummer och adresser i ett Exceldokument.

När vi väl hittat samtliga personnummer begav vi oss till valnämnden i Göteborg, som hade plockat fram röstlängderna åt oss. Staden är uppdelad i ett stort antal valdistrikt och därför fick vi med hjälp av kartor lista ut var vi kunde hitta personerna. Att gå igenom alla röstlängder utan kartorna över valdistrikten hade tagit alldeles för lång tid. I röstlängderna

står personnumren i ordning, och när man hittat rätt person ser man om de är avbockade eller inte. Det står även om de har förstidsröstat.

Vissa politiker var lätta att hitta, medan andra nästan kändes omöjliga. Efter en första koll kunde vi konstatera att det var många som förmodligen flyttat efter valdagen 7 juni 2009. Därför begärde vi ut utdrag ur Folkbokföringen från de personer som vi inte funnit i röstlängderna, för att se var de bodde vid valtillfället. Efter att vi gjort det föll de flesta bitarna på plats, även om ett fåtal var väldigt svåra att hitta.

I Göteborg fann vi två röstskolkare, alltså ett ganska lågt antal. Vår ursprungliga tanke var att granska Göteborg och Stockholm. Efter att ha genomfört vår undersökning i Göteborg insåg vi två saker: För det första gick genomförandet snabbare än vad vi anat från början, således skulle vi hinna med fler kommuner än två. För det andra insåg vi att vi förmodligen skulle få ett liknande resultat i Stockholm som i Göteborg. Ett resultat i sig – men inte så intressant rent journalistiskt. Därför bestämde vi oss för att utöka vår undersökning, strunta i Stockholm, och i stället undersöka flera västsvenska kommuner.

Vi gick vidare med Borås och genomförde där samma procedur. Här stötte vi på en svårighet - det var en av politikerna som inte gick att hitta i någon av röstlängderna. Vi gick igenom samtliga längder flera gånger, men personen återfanns inte. När vi i ett senare skede ringde upp politikern för att fråga om varför, fick vi svaret att denne var finsk medborgare och därför inte fick rösta i EU-valet. Det förklarade saken. Även här hade vissa av politikerna flyttat. Det tacklade vi genom att ringa Skatteverket och få besked om tidigare adress över telefon.

I Borås hittade vi tre röstskolkare, något fler än i Göteborg, men samtidigt inget stort antal. Det var nu vi bestämde oss för att ge oss på ett antal mindre kommuner. Vi ville fortfarande hålla oss i Västsverige och bestämde oss för att granska Dalsland – ett landskap där vi hade möjlighet att granska samtliga kommuner, det vill säga fem. På så vis skulle vi kunna få en totalsiffra över hela Dalsland. Vi bestämde oss även för att titta på Vänersborg och Trollhättan, eftersom de ligger i anslutning till Dalsland och att då även Ttela skulle kunna vara en möjlig plattform för publicering.

Vi lånade en bil och åkte runt mellan kommunerna Åmål, Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Vänersborg. Lite senare tog vi tåget till Trollhättan och genomförde undersökningen där. I de mindre kommunerna som till exempel Bengtsfors, brydde vi oss inte om att försöka hitta på en karta vart politikerna bodde eftersom det där fanns betydligt färre röstlängder. I stället letade vi igenom alla längder tills vi hittade personen. Även i dessa kommuner var det några personer som vi inte hittade, men det var ett fåtal. Vänersborg var en utmaning då det fanns ett stort antal röstlängder, men ingen ordentlig karta över valdistrikten. Här var det bara att sätta sig ned och systematiskt gå igenom samtliga röstlängder i jakt på politikerna.

5.1.3 Konfrontering

Efter att vi granskat kommunerna var det dags att prata med alla berörda politiker, det vill säga de 24 som inte hade röstat i Europaparlamentsvalet 2009. Vi började med att fråga om de planerade att rösta i det kommande valet den 25 maj, samt varför eller varför de inte skulle rösta. Därefter frågade vi varför de inte röstade i förra valet. Många blev förvånade när vi ringde, över att vi visste att de inte hade röstat, men det var ingen som förnekade. Därefter frågade vi kringfrågor som om de tycker att det är viktigt att rösta i allmänna val och om inte politiker, som själva brukar uppmana personer att rösta, själva borde rösta.

Vissa av politikerna var relativt lätta att få tag på, andra näst intill omöjliga. Vi försökte att ringa dem under en så koncentrerad och effektiv tid som möjligt, så att de inte skulle hinna "varna" varandra. På ett sätt hade inte det gjorts så mycket eftersom det faktum att de inte röstade kvarstår, men samtidigt ville vi ha deras spontana reaktioner och inte någon inövad ursäkt. Vi tror inte att de hann prata med varandra om det, eftersom de faktiskt lät uppenbart förvånade över att vi ringde.

Två av politikerna vägrade att prata med oss, och två av dem svarade helt enkelt varken på telefon eller mail – hur många gånger vi än hörde av oss.

Efter att ha konfronterat alla dem som inte röstade, ringde vi upp de som vi inte hittade i röstlängderna. Vi frågade om de hade röstat, och en av dem sa att han inte hade gjort det. Vi bandade alla intervjuerna, dels för oss själva så att vi kunde citera korrekt, dels för att ha bevis på att de verkligen har sagt vad de har sagt. Samtliga intervjuer finns transkriberade i metodrapportens bilagor.

5.1.4 Sammanställning av resultat

När alla intervjuer var genomförda satt vi med mängder av dokument och inspelningar på en diktafon. Nu var det dags att försöka få en överblick över vad vi faktiskt hade gjort. En sak vi hade kunnat tänka på redan från början var att strukturera upp våra dokument tydligare, nu gick en del tid åt till förvirring. Vi skrev olika saker, i olika dokument, på olika datorer. Men under arbetets gång insåg vi att vi var tvungna att strukturera om, och lade in allt material i Google drive i organiserade mappar. Om vi från början hade varit lite tydligare, hade vi kunnat spara lite tid.

När vi sammanställde resultatet började vi med att räkna ut hur stor andel röstskolkare det fanns i varje kommun. Därefter försökte vi se någon form av mönster – var skolkarna kvinnor eller män? Tillhörde de några speciella partier? Tyvärr hittade vi inga tydliga noterbara mönster. Det fanns fler röstskolkande män, men samtidigt fanns det även totalt sett mer män överhuvudtaget i kommunfullmäktige. Eftersom det inte handlade om så många politiker vågade vi heller inte peka ut något speciellt parti. Det fanns röstskolkare från de flesta av partierna.

Någonting som även stal tid var sammanställningen av alla intervjuer. Som tidigare nämnt bandade vi alla intervjuer. Sedan skrev vi ut alla intervjuerna i text, för att kunna få en

överblick. Vad uppgavs egentligen vara de vanligaste orsakerna till att inte rösta? Hur engagerad var man? Därefter plockade vi ut de citat som vi tyckte belyste granskningen på bästa sätt.

5.1.5 Förklarande och reagerande röster

När vi hade koll på vårt resultat ville vi komplettera med kunniga röster som kunde kommentera och reagera på resultatet. Vi började med att intervjua Sören Holmberg, statsvetare och valforskare vid Göteborgs universitet. Han var bra att prata med, även om han snarare var positivt överraskad när han fick höra vårt resultat. Därefter pratade vi med Folke Johansson, även han statsvetare vid Göteborgs universitet. Han kunde uttala sig lite närmare om skillnaden mellan landsbygd och storstad.

Efter att ha intervjuat statsvetarna ville vi prata med några politiker som kunde reagera på röstskolket. Här fanns lite olika alternativ – skulle vi hålla oss lokalt eller gå upp på riksdagsnivå? Kanske till och med EU-nivå? Allt hade egentligen varit intressant. Men här tänkte vi på vår målgrupp. Vår tanke var att skriva för en lokal tidning, en regional, samt en västsvensk kvällstidning. Därmed kändes de lokala rösterna viktigast, således valde vi att intervjua några som sitter som kommunstyrelsens ordförande. Vi valde just kommunstyrelsens ordförande eftersom det är ett heltidsuppdrag och dessutom den högst ansvariga. Vi pratade med kommunstyrelsens ordförande i Bengtsfors, där valdeltagandet bland politikerna var sämst. Dessutom var kommunstyrelsens ordförande där en socialdemokrat, och hade tre partikamrater som hade struntat i att rösta. Vi pratade även med kommunstyrelsens ordförande i Mellerud, som hade ett 100-procentigt valdeltagande. Vi intervjuade även ordföranden i Vänersborg och Trollhättan med tanke på en planerad artikel i tidningen TTELA, som har dessa två städer som huvudområden. I Vänersborg hade fyra politiker röstskolkat, medan samtliga röstat i Trollhättan.

5.1.6 Journalistisk presentation

När samtliga intervjuer genomförts var det dags att samla vårt omfattande material i konkreta nyhetstexter. Nu var frågan hur materialet skulle vinklas. Skulle vi, som Sören Holmberg ansåg, vinkla det positivt och säga att valdeltagandet var högt? Om man slår ihop alla kommuner så är inte andelen röstskolkare särskilt hög. Samtidigt känns den siffran inte så relevant, eftersom den baseras på några städer i Västsverige, men långt ifrån alla. Vi kände att vi inte kunde uttala oss om hela Västsverige, utan att det var bättre att bryta ner det i regioner.

När vi bröt ner det till Dalsland, tyckte vi att det var en hög andel röstskolkare och valde därför att göra det till en vinkel. Vi valde även att vinkla på att Bengtsfors var den sämsta kommunen. Sedan valde vi att göra en vinkel fokuserad på Trollhättan och Vänersborg – två liknande städer med två helt olika resultat. Varken Göteborg eller Borås uppvisade ett stort antal röstskolkare, två respektive tre av ett stort antal politiker. Här hade vi kunnat göra en positiv vinkling. Dock kändes inte det intressant rent journalistiskt att berätta att politikerna

”var duktiga”, vi anser att det är ganska självklart att en förtroendeval röstas. Därför valde vi att inte skriva någon renodlad Göteborgs- eller Borås-vinkel.

5.2 Reflektioner kring metodval

5.2.1 Val av metod

Vår idé grundade sig egentligen från början i en tanke om vilken metod vi ville använda. Således var det ett självklart val vilken metod vi skulle välja i vår grundundersökning. Vår ursprungliga tanke var helt enkelt att granska röstlängder, efter att vi kommit på att det är offentliga handlingar.

Under arbetets gång har några reagerat och frågat om det inte bara hade varit lättare att fråga politikerna själva om de hade röstat. Det hade man självklart kunnat göra, och de flesta hade förmodligen talat sanning. Men det är inte säkert att de gjort det, och vi hade inte haft några egentliga bevis på om de hade röstat eller ej. Dessutom hade det inneburit att vi skulle få ringa upp och intervjua 426 politiker, vilket hade tagit väldigt lång tid. Ett alternativ hade varit en enkät, men vi hade garanterat fått långt ifrån 100 procents deltagande. Med vårt systematiska metodval att granska röstlängder finns det inga tvivel – det står presenterat svart på vitt. Självklart var det tidkrävande, men det var fortfarande det enda metodvalet som kändes adekvat i vår undersökning.

En annan del av vår undersökning var att prata med de politiker som inte röstade, alltså var även intervjuer en del av vår metod. Det fanns flera poänger med att intervjua skolkarna. Dels var det en självklar del för att få citat till vår journalistiska presentation, men det var också ett sätt för oss att identifiera vilka orsaker som låg bakom att de inte röstade i valet. Något som vi behövde veta för att kunna besvara våra frågeställningar.

Intervjuerna skedde via telefon och alla spelades in. Ett annat alternativ hade varit att åka och träffa några av politikerna, kanske efter att vi pratat med dem i telefon. Men den enda anledningen till att göra en uppföljande intervju med dem hade varit om det hade kunnat tillföra någonting nytt. Vi tror inte att det hade gjort det, och valde därför att inte göra det. Vi ville ha deras spontana reaktioner – vi hade inte alls fått lika bra svar om de hade hunnit förbereda sig och formulera någon form av ”ursäkt”. Då hade alternativet varit att åka och knacka på hos dem från början, varpå många förmodligen inte hade velat prata eller kanske inte ens hade funnits på plats.

5.2.2 Källkritik

Vår undersökning känns väldigt tillförlitlig eftersom all information är tagen ur röstlängder. Det är en offentlig handling som utförs med stor noggrannhet. Det enda som skulle kunna ställa till det är att det finns en mänsklig faktor i det hela. Det finns en risk, även om den är minimal, att någon har glömt att kryssa för en person som har röstat. Detta är dock inte särskilt troligt. Något som också gör oss säkrare på vår sak är att vi har pratat med alla

politiker som inte röstade, och ingen har förnekat att de inte röstade. Det var endast tre politiker som vägrade svara eller återkoppla till oss.

5.2.3 Publicistiska beslut

En fråga vi ställde oss när vi skulle skriva artiklarna var huruvida det var okej att "hänga ut" de politiker som inte hade röstat i valet. Det är ju inte ett lagbrott som de har begått, utan det handlar mer om en moralisk aspekt. Samtidigt har de valt en offentlig roll och därför anser vi att det inte är någonting fel med att nämna dem vid namn. Dessutom har alla fått en chans att försvara sig och förklara varför de inte röstade i EU-valet. Vidare tror vi att det finns ett allmänintresse av att veta hur engagerade de förtroendevalda egentligen är. Vissa av svaren vi fick kändes något ogenomtänkta och nästan dråpliga, nästan så att man kunde tycka lite synd om dem med tanke på publicering i deras hemkommuner. Men samtidigt har de sagt vad de har sagt, och dessutom säger citaten väldigt mycket om det ointresse som faktiskt finns kring valet. Därför kändes det viktigt att ta med.

5.2.4 I mån av mer tid

Om vi hade haft mer tid hade vi kunnat granska ännu fler av landets kommuner. Vi hade till exempel kunnat granska alla kommuner i Västsverige, eller jämföra med andra kommuner i söder och norr. Detta är en undersökning som hade kunnat utökas väldigt mycket, men självklart var vi tvungna att sätta en gräns med tanke på vår tidsram. Någonting annat som vi hade kunnat göra är att prata med högre uppsatta politiker, vilket vi, som tidigare nämnt, inte valde då de kommunala politikerna kändes mer relevanta för vår publik. Men det hade kunnat vara intressant. I mån av mer tid hade vi till och med kunnat ta oss till Bryssel för att prata med EU-parlamentariker.

6. METOD

6.1 Vår undersökning

Vi har (med reservation för ett visst bortfall) granskat valdeltagandet i EU-valet 2009 bland samtliga aktiva politiker i kommunfullmäktige i Göteborg, Borås, Trollhättan, Vänersborgs och Dalsland. Totalt rör det sig om 9 kommuner där vi besökt respektive valmyndighet för att ta del av röstlängder från EU-valet 2009. Vi har genom kommunen begärt ut aktuella listor över ledamöterna i kommunfullmäktige, och utifrån namn, ålder och bostadsadress letat upp samtliga politikernas personnummer genom upplysningstjänster. Utifrån dessa uppgifter har vi sedan tagit del av valmyndigheternas valkartor för att kunna placera politikerna i respektive valdistrikt och vallängd, någonting som baseras på aktuell bostadsadress vid valet 2009. Vi har även begärt ut folkbokföringsuppgifter från Skatteverket då flertalet politiker flyttat sedan 2009, och därmed inte återfunnits i röstlängderna. Mängden röstlängder har varierat kraftigt mellan kommunerna, och därmed svårighetsgraden och tidsåtgången.

Vi har funnit att 24 av 426 politiker i västsvenska kommunfullmäktigen struntade, eller valde att avstå från sin röst i EU-valet 2009. 20 politiker har ställt upp för intervjuer där de besvarat frågor om sin inställning till EU, det kommande valet och varför de inte valde att rösta i det förgående valet. Intervjuerna med politikerna har kompletterats med röster från statsvetare och fyra styrelseordföranden i de kommuner vars valdeltagande landade högst respektive lägst.

Den journalistiska presentationen har mynnat ut i tre artiklar anpassade efter tidningen TTELA, Dalslänningen samt Expressen GT. Varje artikel fokuserar i sin tur mot respektive tidnings utgivningsområde; Vänersborg/Trollhättan, Dalsland samt hela Västsverige. Materialet för GT är därmed mer övergripande medan de övriga två artiklarna fokuserar mot resultatet och intervjuerna med de röstskolkande politiker som är aktiva i tidningens utgivningsområde.

6.2 Intervjuer

Vi har sökt de 24 politiker som inte röstade i EU-valet 2009 över telefon. 20 av dem har ställt upp på en enskild telefonintervju, medan fyra stycken avböjt att delta, varav två politiker har varit oanträffbara. Samtliga intervjuer har genomförts efter en återkommande mall, med utrymme för kompletterande följdfrågor under intervjuens gång. Vi har presenterat oss själva, vår undersökning och därefter frågat politikerna om de planerar att rösta i det kommande EU-valet, följt av frågan varför de väljer att rösta eller att inte rösta. Som vi förväntade oss svarade de flesta att de kommer att rösta, flera med hänvisning till vikten av deltagande och demokrati. Ett upplägg som därefter öppnade upp för hänvisning till vår granskning och följdfrågan varför de inte röstade i förgående val. Beroende på inställning till valet, och reaktion på vår granskning har intervjuerna därefter utvecklats enligt skilda mönster. Utsagor och citat från intervjuerna med politikerna utgör en viktig del av vår journalistiska presentation, och samtliga av dem har bandats.

Vidare har fyra av kommunernas styrelseordförande intervjuats rörande vårt resultat. Dessa är representanter från Trollhättan, Vänersborg, Mellerud och Bengtsfors. Urvalet härrör till vårt resultat där vi har frågat ordföranden i Trollhättan och Mellerud över politikernas 100 procentiga deltagande, samt Vänersborg och Bengtsfors ordföranden om deras låga valdeltaganden (lägsta i respektive grupp: Dalsland och Trollhättan/Vänersborg). Dessa röster har argumenterat och kastat kritik över politikernas låga valdeltagande, samt spekulerat i dess orsaker.

Utöver politikerna och kommunordförandena har vi genomfört intervjuer med statsvetare vid Göteborgs universitet. Folke Johansson är väl insatt i kommunalt valbeteende, och hans kollega Sören Holmberg bedriver sedan en lång tid tillbaka forskning kring valprocesser och valbeteenden. Genom att lyfta in två forskare belyser artiklarna även hur ett lågt

valdeltagande, såväl bland politiker som allmänheten, påverkar demokratin och EU-valets legitimitet.

6.3 Urval

Vi har granskat samtliga aktiva politiker i kommunfullmäktige i Göteborg, Borås, Trollhättan, Vänersborgs och Dalsland. Fokus ligger mot Västsverige och för att belysa såväl större som medelstora städer och mindre kommuner valde vi i samråd med vår handledare tidigare nämnda kommuner. Till viss del för att skapa bredd och översikt, men även för att anpassa urvalet på ett sätt som gör det säljbart. Tanken var att sälja granskningen om Vänersborg och Trollhättan till TTELA, Dalsland till Dalslänningen och en övergripande västsvensk bild till GT.

Att det blev just kommunfullmäktigen härrör från misstanken att representanterna vid lägre politiska instanser tenderar att vara mindre engagerade och röstbenägna än förtroendevalda högre upp i leden. Ett antagande som styrks av en tidigare undersökning av SR Dalarna 2009, som granskade just Dalarnas kommunfullmäktiges röstdeltagande i EU-valet 2009. Resultatet visade att flera politiker avstod från att rösta i valet, vilket gör det relevant att genomföra en liknande undersökning i de västsvenska kommunerna.

Vår granskning av kommunpolitikerna är inte helt komplett då fyra personer ej var röstberättigade vid valet 2009. Ytterligare fem politiker kunde inte återfinnas i röstlängderna, en faktor som kan bero på att personen är utländsk medborgare, var skriven på annan ort vid tillfället eller felaktigheter i registreringen vid valet. Utöver detta finns inte mycket att anmärka på rörande sanningsanspråket i granskningen, som följt en systematisk och tydlig linje.

6.4 Bakgrund och research

Det finns flera avhandlingar och rapporter som behandlar det låga valdeltagandet i EU-valet såväl nationellt som internationellt¹⁰. Däremot är kunskaperna om kommunpolitikernas valdeltagande relativt outforskade, och oss veterligen har endast en liknande mindre undersökning genomförts tidigare, den tidigare nämnda SR-undersökningen i Dalarna. Utifrån denna undersökning drog vi slutsatsen att liknande tendenser skulle kunna återfinnas i Västsveriges kommunfullmäktigen. Vi har inför granskningen begärt ut aktuella förteckningar över kommunfullmäktigen för att försäkra oss om att samtliga politiker är aktiva, samt kontrollerat deras aktuella folkbokföringsadress vid EU-valet 2009 för att söka efter deras personnummer i korrekt valdistrikt.

---

¹⁰ [http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sv/000cdcd9d4/Valdeltagande-\(1979-2009\).html](http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sv/000cdcd9d4/Valdeltagande-(1979-2009).html)

Resultatet av vår granskning och dess påverkan på demokratin och samhället har kommenterats genom intervjuer med två statsvetare vid Göteborgs Universitet, både väl insatta i valprocesser och väljarbeteenden.

6.5 Analys och sammanställning

Genom politikernas personnummer och aktuella folkbokföringsadress vid EU-valet 2009 har vi via kommunernas valmyndigheter kunnat jämföra röstdeltagandet gentemot respektive personnummer och valdistrikt i röstlängderna. Efter att ha gått igenom vallängderna för de 9 kommunerna kunde vi konstatera att 24 av 426 politiker inte röstat i förra valet. Vi sökte genast efter återkommande tendenser i form av kön, ålder, partibeteckning bland dem som inte röstat (se resultatdelen 7.1.2), men kunde inte hitta några större gemensamma faktorer i vårt urval. Däremot visade det sig snart att röstskolkarna uppgav sig sakna intresse och engagemang kring EU, och att ett fåtal var öppet EU-kritiska.

De politiker som konfronterats har bekräftat att de inte röstat i förgående val, vilket stärker undersökningens tillförlitlighet då vi är medvetna om det alltid föreligger risk för att "den mänskliga faktorn" spelat in i registreringen av röstdeltagandet i valet.

7. Resultat

7.1 Statistik: Kommunfullmäktiges valdeltagande i EU-valet 2009

7.1.1 Listor: Valdeltagande i EU-valet 2009

Göteborg

Urval: 80 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 78 ledamöter. Ej röstat: 2 ledamöter.

Allmänt röstdeltagande 48,97 %.

Bortfall: 1 ej röstberättigad

Borås

Urval: 70 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 67 ledamöter. Ej röstat: 3 ledamöter

Allmänt röstdeltagande: 46,47 %

Bortfall: 1 ej röstberättigad, 1 saknas i längderna

Vänersborg

Urval: 48 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 44 ledamöter. Ej röstat: 4 ledamöter

Allmänt röstdeltagande: 44,8 %

Bortfall: 1 ej röstberättigad, 1 saknas i längderna

Trollhättan

Urval: 59 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 59 ledamöter. Ej röstat: 0 ledamöter

Allmänt röstdeltagande: 44,1 %

Bortfall: Inget

Bengtsfors

Urval: 34 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 28 ledamöter. Ej röstat: 6 ledamöter

Allmänt röstdeltagande: 33,29 %

Bortfall: Inget

Åmål

Urval: 33 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 31 ledamöter. Ej röstat: 2 ledamöter.

Allmänt röstdeltagande: 35,85 %

Bortfall: Inget

Färgelanda

Urval: 34 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 30 ledamöter. Ej röstat: 4 ledamöter.

Allmänt röstdeltagande: 38,48 %

Bortfall: 1 politiker- ej röstberättigad

Dals-Ed

Urval: 28 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 25 ledamöter. Ej röstat: 3 ledamöter

Allmänt röstdeltagande: 32,08 %

Bortfall: 2 politiker - saknas i röstlängderna

Mellerud

Urval: 40 kommunfullmäktigeledamöter. Röstat: 40 ledamöter. Ej röstat: 0 ledamöter.

Allmänt röstdeltagande: 37,59 %

Bortfall: 1 politiker - saknas i röstlängderna

7.1.2 Tabeller: Kommunfullmäktiges valdeltagande i EU-valet 2009

Variabler	Göteborg	Borås	Mellerud
Ej röstat	2 ledamöter	3 ledamöter	0 ledamöter
Röstat	78 ledamöter	67 ledamöter	40 ledamöter
Partibeteckning	Politisk vilde och M	V, M och SD	
Bortfall	1 ej röstberättigad	1 ej röstberättigad, 1 saknas i längderna	1 saknas i längderna
Kön	1 man, 1 kvinna	2 män, 1 kvinna	
Allmänt röstdeltagande	48,97 %	46,47 %	37,59 %

Variabler	Åmål	Trollhättan	Vänersborg
Ej röstat	2 ledamöter	0 ledamöter	4 ledamöter
Röstat	31 ledamöter	59 ledamöter	44 ledamöter
Partibeteckning	M och C	-	2 VFP, 1 SD, 1 MP
Bortfall	Inget	Inget	1 ej röstberättigad, 1 saknas i längderna
Kön	2 män	-	3 kvinnor, 1 man
Allmänt röstdeltagande	35,85 %	44,1 %	44,8 %

Variabler	Färgelanda	Dals-Ed	Bengtsfors
Ej röstat	4 ledamöter	3 ledamöter	6 ledamöter
Röstat	30 ledamöter	25 ledamöter	28 ledamöter
Partibeteckning	2 M, 1 KD och 1 SD	1 C, 1 S, 1 MP	3 S, 1 C, 1 MP, 1 M
Bortfall	1 ej röstberättigad	2 saknas i röstlängderna	Inget
Kön	1 kvinna, 3 män	3 män	5 män, 1 kvinna
Allmänt röstdeltagande	38,48 %	32,08 %	33,29 %

7.1.3 Tabeller: Valdeltagande kommunfullmäktigeledamöter Dalsland

Variabler	Dalsland
Ledamöter KF	169 ledamöter
Ej röstat	15 (8,9 %)
Röstat	154 (91,1 %)
Kön	13 män, 2 kvinnor
Allmänt röstdeltagande Dalsland	35,6 %

7.1.4 Politikernas inställning till sitt röstkolk

Kommun	Bengtsfors	Bengtsfors	Bengtsfors
Namn	Andrée Nils	Jan Roger Wennersten	Bernt Petzäll
Parti	S	S	MP
Orsak valskolk	Minns ej.	Ren lathet, oviktigt.	Var sjuk. Tänkte ej på att FR. Vet inte när kommande val är.
Kommer rösta	Ja.	Ja.	Ja.
Anledning	En möjlighet att göra sin röst hörd i EU.	Nu känns det jätteviktigt.	Delaktighet i samhället och världen .

Kommun	Bengtsfors	Bengtsfors
Namn	Morgan Funevall	Owe Gusafsson
Parti	C	M
Orsak valskolk	Var ej politiker då.	Var utomlands. Tänkte ej på att FR.
Kommer rösta	Ja.	Vet ej.
Anledning	Mer engagerad i frågorna nu.	Vet ej vad valet gäller.

Kommun	GBG	Borås	Borås	Borås
Namn	Martin Wannholt	Ulla-Britt Åsen	Leif Johansson	Alexis Mouschopanis
Parti	M	SD	V	M
Orsak valskolk	Boende utomlands.	Saknade kännedom. Ny i politiken.	Har legat sjuk en längre tid, inte varit aktiv.	Var utomlands. Kommer inte ihåg varför ej FR.
Kommer rösta	Ja.	Ja.	Är osäker.	Ja.
Anledning	Påverkan, rätt koalition, många beslut.	Påverkan, missnöjd med flera EU-frågor. Vill se strängare syn på gränser och kriminalitet.	Vet inte. Är fortfarande sjuk.	En medborgerlig plikt att rösta.

Kommun	Åmål	Åmål
Namn	Tony Radanov	Johan Paulsson
Parti	C	M
Orsak valskolk	Har ingen koll, ointresse.	Hade något viktigare för sig, tror han.
Kommer rösta	Nej, inte planerat.	Ja.
Anledning	Prioriterar arbete, träning, familj. Har noll koll, ska dra sig ut KF.	Viktigt att rösta fram svenskar som kan göra sin röst hörd.

Kommun	Färgelanda	Färgelanda	Färgelanda
Namn	Jan Sohl	Ellinor Johansson	Ingvar Andersson
Parti	SD	KD	M
Orsak valskolk	Arbetade till sjöss. Tänkte inte på att FR.	Var inte engagerad, förstod inte vad valet innebar.	Ointresserad av EU. Känns långt bort.
Kommer rösta	Ja.	Förmodligen.	Förmodligen.
Anledning	Är politiskt aktiv.	Känns självklart som politiker att rösta.	Viktigt att rösta.

Kommun	Vänersborg	Vänersborg	Vänersborg
Namn	Marika Isentorp	Morgan Larsson	Åsa-Katarina Liewendahl
Parti	MP	VFP	VFP
Orsak valskolk	Inte intresserad, EU kändes främmande.	EU-kritisk. Lekskola för korrupta politiker. Frihet i Sverige.	Har ingen aning.
Kommer rösta	Ja.	Kanske.	Nej.
Anledning	Aktiv i politiken och därmed viktigt att rösta.	Om, i så fall på sig själv.	Är för oinsatt. Ska hoppa av kommunpolitiken.

Kommun	Dals-Ed	Dals-Ed	Dals-Ed
Namn	Bengt Nyberg	Mikael Horn	Allan Oscarsson
Parti	C	Mp	S
Orsak valskolk	Glömde bort.	Det angår ingen om han röstat eller inte. Tycker inte om EU, men tänker rösta.	Ville bara se hur kommunpolitiken fungerar, inte intresserad egentligen.
Kommer rösta	Förmodligen. Vet ej när valet är.	Förmodligen.	Förmodligen, inte tagit ställning ännu.
Anledning	Enda sättet att påverka.	Viktigt med demokrati.	Har inte satt sig in i det ännu. Läger ner politiken.

7.1.5 Sammansättning kommunfullmäktige

	S	M	C	FP	KD	MP	V	SD	ÖVR	SUM
GBG	24	22		7	2	9	7	2	7	80
BOR	22	19	4	6	3	5	4	1	6	70
VÄR	12	10	3	5	2	4	8	2	2	48
TRO	31	12	2	5	2	4	3			59
MEL	14	7	6	2	3	2	4	1	1	40
D-ED	8	3	12	1	2	1			1	28
BEN	14	5	7	3	2	1	2			34
FÄR	10	6	8	2	3	1	2	2		34
ÄMÄ	15	5	7	2	2	2				33
TOT	150	89	49	33	21	29	30	8	17	426

7.1.6 Röstkolkutifrån partitillhörighet

Parti	Ledamöter	Röstkolkare	
S	150	4	
M	89	6	
C	49	3	
FP	33	0	
KD	21	1	
MP	29	3	
V	30	1	
SD	8	3	
ÖVR	17	3	
TOT	426	24	

7.2 Svar på frågeställningarna

Vår granskning av flera västsvenska kommunfullmäktigens deltagande i EU-valet 2009 utgick från dessa frågeställningar:

- 1) Hur såg valdeltagandet bland ledamöterna i västsvenska kommunfullmäktigen ut i EU-valet 2009? (I Göteborg, Borås, Trollhättan, Vänersborg och Dalsland)*
- 2) Om så är fallet - varför valde vissa politiker att avstå från att rösta?*
- 3) Vilket intresse och engagemang har kommunalpolitiker för EU-frågor?*
- 4) Vilka konsekvenser får ett lågt valdeltagande?*

7.2.1 Fråga 1

1) Vår granskning visar att valdeltagandet bland kommunpolitikerna i de större västsvenska städerna (Göteborg och Borås) ligger betydligt högre än i de Dalsländska kommunerna, med undantag för Mellerud som uppvisar ett röstdeltagande på 100 procent. I Bengtsfors återfinns det lägsta valdeltagandet där 6 av 34 ledamöter avstod sin röst. De närliggande

kommunerna Trollhättan och Vänersborg skiljer sig även de åt, samtliga ledamöter i Trollhättans kommunfullmäktige röstade medan fyra politiker i Vänersborg avstod. Här väcktes snart frågan varför de två städerna, vars allmänna röstdeltagande ligger på runt 44 procent vardera, skiljer sig så mycket åt. Utifrån våra intervjuer med politikerna och kommunernas ordförande framstår det som att Vänersborg, med VFP i spetsen, intagit en mer EU-kritisk hållning än sin grannkommun Trollhättan. Kommunstyrelsens ordförande i Trollhättan menar att politikernas 100-procentiga valdeltagande kan återkopplas till ett öppet politiskt klimat.

7.2.2 Fråga 2

I redovisningen över politikernas inställning till sitt valskolk (se resultatdelen 7.1.4) redovisar ett flertal anledningar till att de inte tog sig till valurnorna. Här har vi presenterat de mest återkommande orsakerna, och i bifogade bilagor presenteras intervjuerna i sin helhet. Vid en summering av politikernas svar urskiljs ett antal återkommande faktorer där okunskap och bristande engagemang uppges vara de vanligaste orsakerna till valskolket. Ett fåtal politiker uppger sig även vara öppet EU-kritiska, bland annat en representant från Valfärdspartiet i Vänersborg, som är ett väldigt lokalt parti. Noterbart är ändå att politikerna trots sin EU-kritiska inställning inte hedrat demokratin genom att lägga en blankröst. Även här är ointresset och okunskapen så pass stor att politikerna avstod att lägga sin röst.

7.2.3 Fråga 3

3) Vår granskning visar att flertalet politiker i västsvenska kommunfullmäktigen gick till valurnorna vid EU-valet 2009. Av de granskade kommunernas 426 politiker valde 402 av dem att rösta, vilket innebär att 24 av politikerna avstod sin röst. Då vi endast intervjuat de politiker som röstskolkade kan vi omöjligt säga hur stort och utbrett intresset är bland dem som faktiskt röstade, men däremot uträna varför 24 politiker i vår granskning inte lade sin röst.

Vid våra intervjuer uppger flertalet politiker ointresse eller okunskap som avgörande faktorer till att de inte röstade i EU-valet 2009. Ett fåtal är öppet EU-kritiska, andra pekar på ren lathet, och vissa har ingen aning om när valet var, eller ens att årets val infaller den 25 maj. Känslan av att Bryssel ligger långt borta är återkommande, och det finns en utbredd uppfattning, speciellt i Dalsland, om att möjligheten att påverka är ytterst begränsad. Flera politiker i Dalsland och Vänersborg/Trollhättan menar även att den politiska rollen är mer en fritidssyssla vid sidan av deras riktiga arbete, och då är EU inget de engagerar sig.

Gemensamt för samtliga 24 politiker är att ingen av dem röstade på valdagen den 7 juni 2009, och de som uppger sig varit upptagna med andra sysslor har inte heller förtidsröstat, något som annars är återkommande bland politikerna i röstängderna.

Statsvetaren och valforskaren Sören Holmberg vid Göteborgs Universitet ställer sig vid vår intervju kritisk till såväl politikernas som allmänhetens låga engagemang i EU-valet 2009 då Sveriges valdeltagande landade på 45,53. Han anser att såväl allmänheten som politiker bör

rösta i de fåtalen val som genomförs i Sverige, och den som inte har tagit ställning bör hedra demokratin med en blankröst.

Valdeltagandet skiljer sig dock rejält mellan de granskade områdena Dalsland (landsbygd), Vänersborg/Trollhättan (regionstäder) samt Borås och Göteborg (större städer). I Göteborg röstskolkade 2 av 80 ledamöter, och i Borås 3 av 70 ledamöter. Däremot skiljer Trollhättan och Vänersborg åt, för trots att kommunerna är snarlika med ett allmänt valdeltagande på 44 procent skolkade fyra politiker i Vänersborg med samtliga röstade i Trollhättan. Två av dessa politiker tillhörande Valförbundet. En av dem uppger sig vara öppet EU-kritisk i vår intervju. Sett till Dalsland ligger valdeltagandet betydligt lägre än i de övriga kommunerna, med undantag för Mellerud som uppvisar 100 procent valdeltagande. Lägst valdeltagande återfinns i Bengtsfors där 6 av 34 politiker avstod sin röst.

Utifrån vår undersökning drar vi slutsatsen att Göteborg och Borås relativt höga valdeltagandet i EU-valet, både bland politikerna och allmänheten kan vara ett resultat av den intensiva debatt och folkopinion som är typiskt för våra svenska storstäder. Granskningen av politikernas engagemang i de mindre kommunerna visar däremot kraftiga tendenser till okunskap och ointresse, vilket även återspeglar sig i de allmänna röstsiffrorna. Politikernas bristande intresse för EU-valet kan möjligtvis vara en bidragande faktor till det allmänt låga valdeltagandet, liksom det låga valdeltagandet kan vara en orsak till att politikerna inte anser sig behöva intressera sig för frågorna.

Kommunstyrelsens ordföranden i Vänersborg och Bengtsfors, Gunnar Lindell och Per Eriksson, är båda kritiska till politikernas röstskolk.

De menar att de inte förstår agerandet och pekar på att det finns en utbredd uppfattning både bland politiker och allmänheten om att förtroendevalda själva går och röstar. Trollhättans ordförande, Pål Åkerlund, och Melleruds ordförande, Robert Svensson kan endast spekulera i varför kommunernas fullmäktigen uppvisar ett 100-procentigt valdeltagande. I Trollhättan diskuterar man en del EU-frågor, och i Mellerud uppges det politiska klimatet vara öppet, någonting som skapar nära kontakt och dialog bland kommunens politiker.

Statsvetaren och valforskaren Sören Holmberg pekade vid vår intervju på ett mönster som eventuellt skulle kunna återfinnas i vårt resultat; det faktum att Vänsterpartister och Sverigedemokrater i högre grad tenderar att vara EU-kritiska. Vi har inte funnit några sådana tendenser, och totalt finns endast åtta SD-politiker och 30 V-politiker representerade runt om i de granskade kommunerna. Med reservation för att det samlade urvalet är för litet för att dra några slutsatser, återges här statistiken över röstskolket utifrån partitillhörighet (se bilaga 7.1.6). Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Moderaterna får i relation till sin representation det högsta antalet valskolkare, bortsett från Valförbundet i Vänersborg vars

både ledamöter avstod valet. 4 av 8 SD-politiker, 6 av 89 M-politiker och 3 av 29 MP-politiker avstod valet. Inom Socialdemokraterna avstod 4 av 150 politiker sin röst, Centern 3 av 49, Kristdemokraterna 1 av 21 och för Vänsterpartiets del landar siffran på 1 av 30 kommunpolitiker. 17 ledamöter var vid granskningen politiska vildar eller representerar lokala partier, av dessa valde en politiker att inte rösta. Det enda partiet som uppvisar ett 100 procentigt röstdeltagande är Folkpartiet med sina 33 ledamöter. Ett resultat som kan återkopplas till att paritet även har som målsättning att bli det mest EU-positiva partiet.

7.2.4 Fråga 4

4) Valdeltagandet i EU-valet har traditionellt sett varit lågt. Vid valet den 7 juni 2009 röstade 45,53 procent av Sveriges röstberättigade, något som innebär en ökning jämfört med EU-valet 2004 då endast 37,85 procent röstade. Det svala intresset har även återspeglat sig internationellt, och vid EU-valet 2009 röstade sammanlagt 43 procent av de röstberättigade i de 27 medlemsländerna. Sören Holmberg, statsvetare och valforskare vid Göteborgs Universitet pekar på en kritisk utveckling i flertalet demokratiska länder, där valdeltagandet dalat under de senaste 30-40 åren.

Holmberg och Oscarsson menar att det låga valdeltagandet får dramatiska konsekvenser för Sveriges del¹¹. Resultatet från de senaste fyra EU-valen visar att Socialdemokraterna är det parti som lider mest av det låga valdeltagandet. Om ett lika stort antal riksdagsväljare röstade i EU skulle Socialdemokraterna sannolikt vinna fler mandat i parlamentet. Moderaterna förlorar även de, men inte i lika stor utsträckning och gemensamt för samtliga EU-länder är att de större partierna går sämre än i de nationella valen. Det finns även partier som gynnas av ett lågt valdeltagande, som Folkpartiet, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. En undersökning visar att 33-39 procent av S-sympatisörerna har deltagit i EU-valet under perioden 1995-2009, en stark kontrast mot Folkpartiets 74 procent¹².

Det låga valdeltagandet till EU ger direkta konsekvenser inom parlamentets partibildning och inflytande. Den demokratiska legitimiteten skapas genom medborgarnas engagemang, och förblir en stor utmaning för EU. Inte minst i en tid då högerextremistiska krafter vinner opinion på hemmaplan och förväntas öka sina mandat inom parlamentet. Ett lågt valdeltagande ökar möjligheterna för mindre demokratiska krafter att ta sig i parlamentet - och därmed vinna kraft att påverka arbetet inom den europeiska unionen.

---

¹¹ Holmberg, S & Oscarsson, H, *Väljarbeteenden i Europaval: 42* (2010), Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs Universitet

¹² Holmberg, S & Oscarsson, H, *Väljarbeteenden i Europaval: 43* (2010), Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs Universitet

Nivån på valdeltagandet ses ofta som ett betyg på ett demokratiskt val.¹³ Ett högt valdeltagande kan vara ett resultat av en engagerad valrörelse med tydliga frågor och förhållningssätt som berör väljaren. Ett lågt valdeltagande kan däremot ses som ett resultat av en bristfällig valkampanj, debatt och mediebevakning. I vår intervju med valforskaren Sören Holmberg lyfter han just dessa brister som en bidragande faktor till att han inte tror att Sveriges senaste valdeltagande på 45,53 procent kommer att öka nämnvärt vid valet den 25 maj. Holmberg menar att en bristande debatt och avsaknad av resonemang skrämmer bort väljarna - inte minst de unga män som tidigare engagerat sig i Piratpartiet vars huvudfrågor om fildelning och integritet nu tappat visst intresse bland väljarna.

Sören Holmberg är trots allt positiv till statistiken över röstskolket, trots att flera politiker avstod sin röst¹⁴. Holmberg uppger att han själv skulle ha gissat på att politikerkolket uppgår till 70-80 procent, och blir positivt överraskad när han hör hur många politiker som faktiskt röstade. Han framhåller dock att politikerna, såväl som allmänheten, borde lägga en blankröst för att stödja demokratin istället för att ligga hemma på soffan.

8. LITTERÄR REFLEKTION

8.1 Sanningsanspråk

Materialet har granskats såväl av oss själva som handledare och övriga studenter. Vår agenda har varit tydligt från starten; att kartlägga hur röstdeltagandet ser ut bland kommunpolitiker i EU-valet 2009. Geografiska faktorer kan antas spela en avgörande roll för vårt resultat, och vi har i tidigare stycken presenterat de drivande och publicistiska faktorer som ligger till grund för vårt urval. Metoden och urvalet kan kritiseras för vara selektivt och inte alls representativt för Sveriges kommuner. Samtidigt har vi aldrig gjort anspråk på att resultatet kan appliceras på andra län och kommuner, utan med största tydlighet riktat blicken mot två stora städer, 2 större kommuner och fem mindre kommuner. Det vi kan uttala oss om är städerna separat, samt Dalsland som helhet, då vi har täckt in alla existerande kommuner i landskapet. Samtidigt tror vi fortfarande att resultatet kan ge en bild av hur det ser ut i stort.

Undersökningens resultat visar att det är en stor skillnad på valdeltagandet mellan storstad och landsbygd. Såväl bland det politiska valdeltagande som det allmänna. Det är en tendens som man kan se i stora delar av Sverige. Enligt Oscarsson och Holmberg kan det ha att göra med att det finns en betydligt större väljarmobilisering i större städer.¹⁵ När det kommer till

---

¹³ (Holmberg & Oscarsson (2010:44).

¹⁴ Se bifogad bilaga; transkriberade intervjuer; Sören Holmberg

¹⁵ Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (red) (2010). Väljarbeteende i Europaval. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen, sida 47

just politikernas valdeltagande får vi, i en intervju med statsvetaren Folke Johansson, förklaringen att det kan handla om att det finns en större andel fritidspolitiker i mindre kommuner.¹⁶ Det vill säga politiker som har ett annat jobb vid sidan av och inte får någon större ersättning för sitt politiska engagemang.

Vårt resultat styrks dels av dokumentationen i röstlängderna, den mänskliga felaktiga faktorn bör tas med i beräkningen, men med största sannolikhet kan resultatet anses vara korrekt. De slutsatser som dras utifrån materialet är därmed grundade i ren statistisk och inte utsagor eller antaganden från oss personligen. Därför bör det inte vara några problem att se vårt resultat som tillförlitligt.

Vi har en ambition där vi vill att vår undersökning ska vara så transparent som möjligt. Därför har vi så noga som möjligt försökt beskriva hur vi har gått till väga. Detta är även skälet till att vi valde att ta med bilagor, där alla transkriberingar från våra intervjuer finns med. Vi anser att det är viktigt att det finns möjlighet att se intervjuerna i sin helhet, så att man kan se att citaten inte är tagna ur sina sammanhang. En idé i samband med publicering för att uppnå transparens är att länka till denna bilaga i själva artikeln. För att vidare kunna garantera att det vi presenterar är sant har vi spelat in samtliga intervjuer.

8.2 Presentationens dramaturgi

Vårt grävjobb utmynnar i rena, ganska kortfattade nyhetsartiklar och inte ett längre reportage. Det som styr dramaturgin i våra artiklar är främst konfrontationerna med de politikerna som inte röstade. Det är politikernas uttalanden som leder artiklarna framåt. Eftersom vi riktar oss till en lokal publik finns även, förhoppningsvis, en igenkänningsfaktor då man vet vilka politikerna är. Eftersom det är ny och tidigare okänd fakta som presenteras lär det väcka en hel del förvånade reaktioner.

Våra artiklar har både en mikro- och makronivå. Eftersom vi har genomfört undersökningen på vissa lokala områden, finns en självklar mikronivå – vi pratar med de lokala politikerna och kan uttala oss om kommunen. Däremot finns också en makronivå då valdeltagandet i Europaparlamentsvalet är lågt i hela Sverige. Alltså belyser vi ett större problem, som återfinns både nationellt och internationellt, fast på en lokalnivå. Vi tar även upp konsekvenser som det låga valdeltagandet ger och låter erkända statsvetare uttala sig om det.

8.3 Ansvarsintervjuer

Ansvarsintervjuerna, det vill säga konfrontationerna med de politiker som ej röstat, är själva stommen i vårt arbete. Här presenterar vi vårt resultat och låter politikerna förklara, eller om man så vill – försvara, sitt agerande. Ansvarsintervjuerna är nödvändiga för att lyfta upp resultatet på en personnivå och därmed skapa dramaturgi i vår journalistiska presentation. I

---

¹⁶ Se bilaga, transkriberade intervjuer, Folke Johansson

själva verket saknar vår journalistiska presentation slagkraft utan konfrontation och medverkan från de personer som står i fokus för vår granskning. Utöver rena ansvarsintervjuer med berörda politiker samtalar vi även med ordföranden i kommunstyrelser och statsvetare, som ger sin syn på saken. Genom detta utökar vi vår förståelse för de faktorer som bidrar till ett lågt valdeltagande, och förser oss med verktyg för djupare analyser.

8.4 Frågeställningen ur forsknings- och journalistiskt förhållningssätt

Att lyfta in analyserande röster från statsvetarna Folke Johansson och Sören Holmberg är nödvändigt för att belysa de negativa effekter ett lågt valdeltagande riskerar att skapa i ett demokratiskt samhälle. Likväl är de både forskarna väl insatta i lokala och nationella valbeteenden vilket gör att de kan reflektera över de stora variationerna i vårt resultat. Att det journalistiska förhållningssättet skiljer sig rejält från forskningens framgång med all tydlighet vid vår intervju med Sören Holmberg. Som journalister ser vi att 24 politiker ratat EU-valet 2009, och börjar genast måla upp slagkraftiga rubriker som kritiserar politikernas bristande engagemang. Sören Holmberg, i sin roll som forskare, blir däremot eld och lågor över att politikernas röstdeltagande är betydligt högre än vad det borde vara sett till tidigare forskning.

Per Molander hävdar i *”Journalisten som forskare”*¹⁷ att yrkesgruppen i likhet med forskarna strävar efter att presentera sanningen, men framhåller samtidigt att även sanningen är relativ. Inom båda grupperingar finns röster som hävdar att varje vinkel är ett politiskt ställningstagande, och att de som gör anspråk på att återge sanningen vilseleder. Molander menar även att många representater för grupperna instämmer i att den enda sanningen är ouppnåelig, men att flera beskrivningar av ett skeende alla kan vara sanna. I vår journalistiska roll hittade vi snabbt den sanning och de felaktigheter vi sökte i granskningen; att flera kommunpolitiker mycket riktigt röstkolkat i EU-valet 2009. Vi gick därmed vidare på personnivå för att konfrontera de röstkolkande politikerna och flera kommunordföranden. Resultat slogs snart upp i TTELA där opinion väcktes, vårt arbete var därmed slutfört och i typiskt journalistik anda (och tidsbrist) riktades fokus mot ”nästa grej”. Sören Holmberg var däremot inte beredd att göra några större analyser utifrån det relativt tunna urvalet, inte utan en större granskning och urvalsgrupper på sitt bord.

Journalisten ser felaktigheter som bör publiceras, och vänder sig till en målgrupp och form som kräver kort och enkel information. I samma ursprungsmaterial ser forskaren en positiv utveckling som bör analyseras utifrån historia, statistik, urvalsgrupper och social sammansättning. Ett material som kan lägga grunden för vidare forskning och öka

---

¹⁷ (Molander, Per, *Journalisten som forskare*:191 (2012). Journalistisk kvalitet? Stockholm: Sim(0)

förståelsen för demokratiska processer. Båda sidor har skapat sin typ av sanning – och ingen av dem mer felaktighet eller rätt än den andres.

Enligt Molander ska en rättvis framställning upprätthålla en balanserad och saklig bild där läsaren får en rättvisande bild med all väsentlig fakta på bordet¹⁸. En presentation som inte missgynnar någon part utan framställs på ett rättvist och balanserat sätt. Vi anser att vår granskning och journalistiska presentation uppfyller de nämnda kraven genom kontroll i röstlängderna och konfrontation med berörda politiker som fått säga sin mening. Den totala statistiken är presenterad liksom undersökningens tillvägagångssätt. Visserligen missgynnar publiceringen de politiker som röstskolkat, men liksom Molander framhåller kan även ett partiskt förhållningssätt uppfylla kriterierna på objektivitet.¹⁹

Det finns flera delar i vår undersökning som hade kunnat utveckla sig på ett annorlunda sätt om vi hade varit forskare istället för journalister. Det tydligaste exemplet är det faktum att vi efter att första etappen var avklarad, valde att lägga om vår undersökning. I stället för att granska Göteborg och Stockholm, som var vår ursprungsplan, valde vi att snabbt byta spår för att kunna uppnå ett mer intressant resultat rent journalistiskt. En forskare hade förmodligen hållit sig till planen – resultatet hade varit intressant i vilket fall som. Medan forskaren söker det regelbundna, söker journalisten det avvikande²⁰.

9. FRAMTIDA UNDERSÖKNINGAR

Vår undersökning skulle gå utmärkt att genomföra på andra orter än de vi har granskat med exakt samma tillvägagångssätt. Man skulle även kunna gå längre tillbaka i tiden och granska tidigare EU-val. Men mest aktuellt är ju så klart att granska det kommande valet 25 maj 2014. Det går även att göra på de orter som vi har granskat i en form av uppföljning. Röstade de politikerna som inte gjorde det förra året, eller struntade de i det igen? Man skulle även kunna välja att titta på andra politiker, som till exempel kandidater till riksdagsvalet 2014, möjligen även kandidater till lokal- och regionval.

10. ARBETSFÖRDELNING

Arbetet bygger på ett bra samarbete. De flesta av delarna har vi gjort tillsammans – vi har åkt till alla valnämnder tillsammans och vi har träffats regelbundet och jobbat med vårt material. Vi har försökt att dela upp intervjuerna med de berörda politikerna så jämt som möjligt och genomfört dem i skolan. Vissa av intervjuerna har vi genomfört tillsammans, till exempel de med forskarna Sören Holmberg och Folke Johansson. Vi har börjat på de olika

---

¹⁸ (Molander, Per, *Journalisten som forskare*:192 (2012). Journalistisk kvalitet? Stockholm: Sim(0)

¹⁹ (Molander, Per, *Journalisten som forskare*:193 (2012). Journalistisk kvalitet? Stockholm: Sim(0)

²⁰ (Molander, Per, *Journalisten som forskare*:193 (2012). Journalistisk kvalitet? Stockholm: Sim(0)

texterna på var sitt håll, för att sedan skicka dem emellan oss och komplettera. Det är helt enkelt omöjligt att säga vem som har gjort vad rent specifikt, vi har gjort allting tillsammans.

11. MÅLGRUPP

Vi tror att vår undersökning skulle kunna resultera i artiklar som intresserar en bred publik. Framförallt eftersom undersökningen ligger så lämpligt i tiden, i och med EU-valet 25 maj. En publicering någon gång veckan innan valet skulle kunna få stort genomslag och skulle kunna passa bra i princip i vilken morgontidning som helst. Men eftersom vi har valt de geografiska platser vi har gjort, finns det självklart specifika tidningar som är lämpliga.

Vi har tänkt oss en publicering som tar upp hela vår granskning. Den skulle kunna gå i till exempel kvällstidningen GT, som täcker hela Västsverige. Sedan tänker vi även att man kan gå ner mer lokalt. Till exempel tror vi att tidningen TTELA skulle kunna vara intresserade, eftersom de täcker både Trollhättan, Vänersborg och Dalsland. En tredje publicering skulle kunna vara i tidningen Dalslänningen, med en väldigt lokal vinkel på endast Dalsland.

Alla som har någon form av politiskt intresse borde vara intresserade av att veta att det finns politiker som struntade i att rösta i EU-valet 2009. Det är ett ämne som fungerar både för en yngre och äldre publik. Artiklarna är inte tänkta som en serie, utan som en helhet. De tre olika artiklarna skulle kunna vara runt 3 000 - 4 500 tecken.

12. KÄLLFÖRTECKNING

12.1 Skriftliga citerade källor

12.1.1 Böcker

Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (2013). *Nya svenska väljare*, Norstedts Juridik AB

Oscarsson, Henrik & Sören Holmberg (red) (2010). *Väljarbeteende i Europaval*. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen

12.1.2 Webbsidor

EurActive, *Great concern before European election* (22/11/2013). Länk:
<http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/great-concern-european-elections-analysis-531899>

Europaparlamentet.

Länk:[http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sv/000cdcd9d4/Valdeltagande-\(1979-2009\).html](http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/sv/000cdcd9d4/Valdeltagande-(1979-2009).html)

SKL

http://www.skl.se/vi_arbetar_med/eu/eu_paverkar

12.2 Skriftliga icke citerade källor

12.2.1 Böcker

Hanson, Nils (2009). *Grävande journalistik* Ordfront

Lindberg, Staffan I & Svensson Richard (2012). *Rösträtt till salu*, Premiss förlag

SCB, *Demokratistatistik rapport 13* (2012)

12.2.2 Rapporter och briefings

EUROPAPARLAMENTET - *Röstskolk och röstningsbeteende i 2009 års val till Europaparlamentet.*

Länk: http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2012/research/Desk_research_Abstention_principaux_enseignements_SV_v2.pdf

Generaldirektoratet för kommunikation Bryssel (2013). SKRIVBORDSUNDERSÖKNING AV 2009 ÅRS VAL TILL EUROPAPARLAMENTET.

Rosendahl, Johannes (2010). *Politikerna som glömde att rösta*, Scoop 2010 #1

12.2.3 Webbssidor

EU-upplysningen, *EU-valet 25 maj 2014*. Länk: <http://www.eu-upplysningen.se/eu-valet/>

Göteborg Stad. Länk: www.goteborg.se

Ratsit: www.ratsit.se

SVT Pejil: www.svt.se/pejl

Upplysning: www.upplysning.se

Valmyndigheten, *Statistik valdeltagande EU-valet 2009*.

Länk: <http://www.val.se/val/ep2009/slutresultat/rike/index.html>

12.2.4 Nyhetsartiklar och pressmeddelanden

14/05/2010 – *EU-toppnamn röstskolkade i förra valet.*

Länk: <http://www.aftonbladet.se/senastenytt/ttnyheter/inrikes/article18884057.ab>

26/6/2009 - *M-politiker största skolkarna*, Johannes Rosendahl SR Dalarna.

Länk: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=161&artikel=2929698>

20/5/2009 – *Flest röstskolkare bland Sverigedemokraterna*, Erik T Johansson, P4 Dalarna.

Länk: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=93&artikel=2847436>

20/5/2009 – *Många röstskolare bland EU-kandidater*, Per Thyén, SR Sörmland.

Länk: <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=2847002>

12.3 Muntliga citerade källor

12.3.1 Intervjuade forskare

Holmberg Sören: Statsvetare och valforskare vid Göteborgs Universitet, tillika en av grundarna bakom SOM-institutet. Holmberg är sedan långt tid tillbaka en pålitlig och återkommande röst i såväl valforskning som debatter. Vi presenterade vårt material för Holmberg som utifrån sina egna erfarenheter tolkade och analyserade resultatet.

Tel: 031 786 1227

Mail: soren.holmberg@pol.gu.se

Johansson Folke: Statsvetare vid Göteborgs Universitet med erfarenhet av lokalt väljarbeteende. Genom intervjuer med Johansson kunde vi lättare peka på tendenser och orsaker till det varierande valdeltagandet runt om i de västsvenska kommunerna.

Tel: 031-786 1237

Mail: [Folke.Johansson\(@\)pol.gu.se](mailto:Folke.Johansson(@)pol.gu.se)

12.3.2 Intervjuade (konfronterade) politiker

Funevall Morgan (C), Bengtsfors kommunfullmäktige

Tel: 0534-19126

Gustafsson Owe (M), Bengtsfors kommunfullmäktige

Tel: 0531-61693

Isentorp Marika (MP), Vänersborg kommunfullmäktige

Tel: 0733-000037

Larsson Morgan (VFP), Vänersborg kommunfullmäktige

Tel: 010-565 24 38 Mobil: 072-80 10 714

Liewendahl Åsa-Katarina (VFP), Vänersborg kommunfullmäktige

Tel: 0521-72 10 00 (kommunväxel)

Nyberg Bengt (C), Dals-Ed kommunfullmäktige

Tel: 0534- 21115

Oskarsson Allan (S), Dals-Ed kommunfullmäktige

Tel: 0534- 19487

Petzäll Bernt (MP), Bengtsfors kommunfullmäktige

Tel: 070-4566402

Paulsson Johan (M), Åmål kommunfullmäktige

Tel: 070-330 00 94

Radanov Tonio (C), Åmål kommunfullmäktige

Tel: 073-089 78 87

Sohl Jan (SD), Färgelanda kommunfullmäktige

Tel: 070-594 22 10

Åsén Ulla-Britt (SD), Borås kommunfullmäktige

Tel: 072-1712965

Wennersten Jan-Roger (S), Bengtsfors kommunfullmäktige
Tel: 070-288 53 99 / 070-863 54 80

12.3.3 Intervjuade kommunstyrelseordföranden

Eriksson Per, kommunstyrelseordförande Bengtsfors
Tel: 0531-52 61 04

Lindell Gunnar, kommunstyrelseordförande Vänersborg
Tel: 070-336 40 08

Svensson Robert, kommunstyrelseordförande Mellerud
Tel: 0530-181 07

Åkerlund Pål, kommunstyrelseordförande Trollhättan
Tel: 0520-49 76 46 / 070-55 44 456

12.4 Muntliga icke citerade källor

12.4.1 Intervjuade (konfronterade) politiker

Andersson Ingvar (M), Färgelanda kommunfullmäktige
Tel: 070-2226196

Horn Mikael (MP), Dals-Ed kommunfullmäktige
Tel: 073-0718552

Johansson Ellinor (KD), Färgelanda kommunfullmäktige
Tel: 073-540 62 38

Johansson Leif (V), Borås kommunfullmäktige
Tel: 033-135529

Karlsson Rikard (M), Färgelanda kommunfullmäktige
Tel: 070-649 20 45

Leppinän Raija, Borås kommunfullmäktige
Tel: 033-20 04 28

Saknades i vallängderna och tillfrågades huruvida hon röstat eller inte, vilket hon menar sig ha gjort.

Mouschopanis Alexis (M), Borås kommunfullmäktige
Tel: 076-6230729

Nils Andrée (S), Bengtsfors kommunfullmäktige
Tel: 073-2260983

Skenhall Cecilia (SD), Vänersborg kommunfullmäktige
Tel:0735-07 12 94

Svenungsson Sara (S), Bengtsfors kommunfullmäktige
Tel: 070-872 05 60

Wannholt Martin (M), Göteborg kommunfullmäktige
Tel: 070-238 78 61

12.5 Övrigt

12.5.1 Kommunrepresentanter

Följande källor innefattar representanter på de kommuner som berörs av vår granskning. De har på olika sätt hanterat vår begäran om röstlängder, bistått i granskningen samt försett oss med uppdaterade listor och pressbilder från respektive kommunstyrelse.

Adler Jonas, Valnämnden Göteborg

Vår undersökning startade på Valnämnden i Göteborg då Jonas Adler introducerade oss till röstlängderna och sökmetoder för att finna respektive politiker. En systematisk struktur som sedan använts i samtliga kommuners röstlängder.

Tel: 031 - 365 00 00 (valnämndens kansli)

Andersson Ewa, Stadskansliet Borås Stad.

Försåg vår begäran om uppdaterade listor över Borås kommunfullmäktige, och introducerade oss vid besöket den.

Tel: 033-357036

Fridén Thomas,informatör Vänersborgs kommun
Mail: thomas.friden@vanersborg.se

Isaksson J Linda, Göteborg Stad

Försåg vår begäran om uppdaterade listor över Göteborgs kommunfullmäktige.

Tel: 031-365 00 00

Jonasson Monica, Kansliet Färgelanda kommun

Monica Jonasson tog emot oss på Färgelanda kommunhus och introducerade oss till röstlängderna. Jonasson försåg oss längre fram även med pressbilder över de skolkande politikerna i kommunen.

Tel: 0528-56 70 00 (Färgelanda kommunväxel)

Mail: monika.jonasson@fargelanda.se

Kleventorp Christina, Kommunassistent Dals-Ed

Tillmötesgick vår begäran och mailade uppdaterade listor över Dals-ED kommunfullmäktige.

Tel: 0534-19020

Larsson Irene, Åmål kommun

Tillmötesgick vår begäran och mailade uppdaterade listor över representanter i Åmål kommunfullmäktige. Fanns även på plats vid besöket för att bistå oss med röstlängder och hjälp.

Tel: 0532-17007 (Åmål Kommunväxel)

Sandblom Sven-Åke, Stadsarkivet Trollhättan

Vi kontaktade Trollhättans stadsarkiv för att begära ut röstlängder och uppdaterade sammanställningar över kommunstyrelsen. Sven-Åke Sandblom hjälpte oss med detta och bistod med ytterligare hjälp på plats.

Tel: 0520-49 70 66

Wernby Lillemor, Bengtsfors kommun

Vi kontaktade Bengtsfors kommunväxel för att begära ut röstlängder och uppdaterade sammanställningar över kommunstyrelsen. Lillemor Wernby hjälpte oss med detta och försåg oss med materialet dagen därpå.

Tel: 0531-52 60 00 (Bengtsfors kommunväxel)

12.5.2 Redaktioner

Bladh-Berggren Kristina, P4 Väst

Mail: kristina.bladh-berggren@sverigesradio.se

Grill Pettersson Mikael /Gustavsson Torbjörn SVT

Mail: mickep2.privat@gmail.com

Hankins Markus, GT

markus.hankins@gt.se

Nordberg Magnus, Nyhetschef TTELA

Tel: 07520422608

Mail: magnus.nordberg@ttela.se

Wallin Thomas, ans. utgivare och chefsredaktör Dalslänningen

Tel: 0531-541802

Mail: thomas.wallin@dalslanningen.se

12.5.3 Övrigt

Rosendahl Johannes, SR Dalarna.

Vi har varit i kontakt med SR:s Johannes Rosendahl som 2009 genomförde en granskning av deltagandet i EU-valet 2009 bland Dalarnas kommunfullmäktigen. Genom honom fick vi information om tillvägagångssätt samt en uppfattning om tidsrymd.

Mail: johannes.rosendahl@sverigesradio.se

13. TILLSTÅND ATT ANVÄNDA BILDER

Alla bilder på politiker är officiella pressbilder som vi fått skickade till oss via respektive kommun.

Några av bilderna är tagna från TT:s bildbank. Övriga bilder är egna.

14. Bilagor

14.1 Transkriberade intervjuer politiker

Göteborg

Martin Wannholt (M)

Varför väljer du att rösta?

– Vi är medlemmar i EU och påverkas av mängder av beslut där, även om alla inte fått det klart för sig så påverkar det väldigt många beslut och därför är det viktigt att vi har människor från Sverige och gärna med rätt partibeteckning som ser till att det blir rätt beslut.

Sett till gamla valdeltagandet, där valde flera politiker att inte rösta. Du är en av dem, varför?

– Aha, alltså så. Det beror på att jag var utomlands och inte bodde i Sverige, jag bodde i Brasilien i elva år.

Så det var inte aktuellt att poströsta, inte aktuellt med Sverige?

– Det glömde jag nog av isåfall. Det brukar jag göra, det gjorde jag i riksdagsvalet så det glömde jag nog helt av. Men får man se det, är det en offentlig handling?

Ja, röstlängderna finns hos valmyndigheterna så vi kan se vilka som röstat och inte.

- Jag kan gå in och kolla om du har röstat då?

.....

Om man jämför GBG och Borås med Dalsland är valdeltagandet i allmänhet högre i städerna, varför är det så?

- Det kan väl vara så att en större stad påverkas mer och det diskuteras mer EU-beslut. Framförallt har väl många större kommuner politiker som av olika skäl engagerar sig i EU-projekt och annat så det diskuteras mer. Det är ett skäl men det finns säkert många skäl.

Lyfts frågan nog eller bör den lyftas mer?

- Som politiker tycker man alltid att alla frågor ska lyftas mer, men vi gör intrång på människors mediaflöde, framförallt skulle man vilja önska att EU-valet togs på större allvar generellt, vi har för låga röstsiffror och då tappar man legitimiteten.

Borås

Alexis Mouschopanis (M)

Kommer du rösta i kommande EU-val?

Absolut.

Varför?

För att det är en plikt, jag anser att det är en plikt som medborgare.

Vi har kikat på tidigare val, du är en av dem som ej röstade.

I förra valet?

Ja, 2009.

Öh, jag var utomlands den tidpunkten.

Och du tänkte inte på att förtidsrösta?

Jag var borta under ett kvartal där.

Men du kunde ha poströstat.

Jag kommer inte ihåg hur jag resonerade då.

Men du röstar i år?

Absolut.

Varför är intresset för EU så svalt bland politiker och allmänheten?

Kan vara så att man känner att europa ligger längre borta, att man inte har samma engagemang, att det inte berör människors vardag på samma sätt. Det kan vara en anledning.

Leif Johansson (V)

Kommer du rösta i det kommande EU-valet den 25 maj?

- Det tror jag.
Du tror men är inte säker?
- Inte riktigt, hm hm hm.
Varför tvekar du?
- Är väl inte. Vet inte, haha.
Tänkte att eftersom många beslut i kommunerna sker på Eu-nivå så kanske det är relevant som politiker att engagera sig?
- Det har jag inte gjort, jag har varit sjuk ett tag och inte varit med alls riktigt.
Vi har tittat på förra valet i fler kommuner, du är en av dem som ej röstade. Varför?
- Jag vet inte, haha. Har legat sjuk här länge nu, så jag har svårt för det här. Måste till läkare nu.

Ulla Britt Åsen (SD)

Kommer du att rösta?

- Absolut
Varför röstar du, varför är det viktigt?
- Det är viktigt för att ju fler desto större möjlighet har vi att påverka i EU. Det finns saker vi inte är förtjusta i när det gäller EU, så kan vi påverka dem i vår riktning är vi glada för det, och då röstar man ju gärna.
Har du några specifika frågor i EU som du brinner mer för?
- Jag är SD, det vet du eller?
Ja.
- Tycker att det här med gränser är viktigt, kontroller har blivit försatt här så vi vill ha strängare syn på saker. Och kriminalitet också.
Därför är det viktigt att rösta?
- Ja. Det här med import av spannmål och sådana saker också, att man kanske kan gå mer på lokalplanet och ändra riktigt på det, och stoppa en del av de importerade gifterna vi håller på med.
Presenterar undersökningen... Varför röstade du inte?
- Jag hade inte tillräckligt med kännedom om det, var ganska ny, jag röstade mot EU när den röstningen var. Kan inte svara på det, var inte insatt på samma sätt.
Så vad gjorde du på valdagen, något annat?
- Kommer inte ihåg, kommer inte ens ihåg när det var.
Det var fler än du som inte röstade. Men Dalsland skiljer sig rejält mot Göteborg. Här röstade mycket förra politiker och invånare i valet. Vad beror det låga intresset på?
- Jag tror det beror på att valet var 2009. 2010 kom så många nya SD:are in i fullmäktige så det blev fler personer som engagerade sig, innan satte man sig inte in i det lika mycket som den lokala politiken. Det tror jag det beror på.
Många politiker uppmanar människor att rösta, borde man då inte rösta som politiker?
- Men 2009 är en helt annan sak.
Jo, men pratar om alla partier och inte bara SD.
- Nä nä, men 2009 var jag inte insatt i det hela.
I år röstar du?
- Absolut, klart jag kommer försöka få folk att rösta också.

Vänersborg

Marika Isentorp (MP)

Kommer du att rösta den 25 maj?

- Ja, det kommer jag att göra.

Varför väljer du att rösta?

Jag är aktiv i politiken och tycker att det är viktigt att rösta

Jag har kikat på förra valet, du är en av dem som inte röstade, varför?

Då var jag inte så intresserad, men ser ni sådant?

Ja, genom personnumret kan man se vilka röstat, det är en offentlig handling.

Man kan se vilka som röstar i alla val liksom?

Ja, jag ser inte på vad men däremot vilka som inte röstat. Tyckte det var intressant.

Ska ni kolla alla, inte bara mig?

Nej, det är flera politiker som inte röstar, fyra av er i Vänersborg. Ingen i Trollhättan. Vad beror det på?

Ja, har ingen aning. Men det är några stycken liksom och ingen i Trollhättan?

Förklarar vad vi gör... Varför röstade du inte förra valet?

Jag tror inte att jag tänkte så mycket på det då, men däremot har jag röstat i valen i Sverige och så. Men just EU kändes ganska främmande då när jag inte var lika politiskt intresserad och aktiv, medan det är skillnad nu.

Du kommer rösta i år?

– Ja.

Morgan Larsson (VFP)

Kommer du rösta i kommande val?

I så fall på mig själv. Jag är emot EU och anser att det är en lekskola för politiker, korrupta politiker, jag tycker att det är värdefullt att alla ska styra över Sverige. Jag röstade emot EU och jag röstade emot EURO, jag är negativ.

Rakt på sak alltså. Vi har granskat kommuner och politikernas röstdeltagande i förra valet, och där röstade du inte heller?

Absolut inte, och om jag lägger tid på att rösta så röstar jag på mig själv. Välfärdspartiet tillhör jag, ett kommunalt parti i Vänersborg, och då kommer jag att skriva på en blank lapp om det finns sådana, VLP Morgan Larsson. Om jag ens går dit och gör det. Samarbata ska vi göra, inom handel och inom sådant som bygger upp, men vi ska ha vår frihet inom länderna som våra förfäder har kämpat för. Det tycker jag vi ska kunna ha, självstyre, vi är inte för det storskaliga i VFP, vi vill ha småskalighet, närhet och inte att några ska bestämma i Bryssel vad vi ska göra här.

Apropå Trollhättan där alla röstade, varför skiljer det sig mellan er?

Kan bara spekulera, färgad av min egen åsikt, varför röstar man inte? Jo man anser väl kanske att det kan vara en mindre viktig sak. För det jag tycker är bra det prioriterar jag, det jag vill göra prioriterar jag och ser till att rösta. Kanske är en inställning att det inte är så viktigt, det är i alla fall något som inte engagerar mig och då är inte intresset jättestort heller. Ett spekulativt svar, men något åt det hållet.

Du kommer att rösta blankt i år?

Om jag överhuvud taget går dit.

Men är det inte viktigt att ändå säga sin mening genom att rösta?

Jo, kan markera genom att rösta blankt.

Men det gjorde du inte förra året?

Nej det gjorde jag inte, och det är väl fyra år sedan.

2009 var det.

Ja, just ja, vart femte år till EU. Det jag vet inte orsaken till då. Inte tid, ointresse eller andra prioriteringar före.

Katarina Liewendahl (VFP)

Tänker du rösta?

- Nej, jag känner mig inte tillräckligt insatt. Jag har lite dåligt samvete, men vi har haft dödsfall i familjen och jag orkar inte riktigt med detta i år.

Förra valet, du röstade inte då heller?

- Nej det gjorde jag inte. Det vet jag faktiskt inte varför, där har jag ingenting att skylla på. Jag har ingen aning faktiskt.
- Om jag ska göra något så vill jag vara insatt upp till tänderna för att känna att man gör någon skillnad.

Som politiker, är man inte så pass insatt då?

- Jag sitter i ett litet litet parti i Vänersborg och är fritidspolitiker, det är på fritiden som jag lägger ner min energi för att sätta mig in i Vänersborgs frågor. På så sätt känner jag att jag inte borde ha så dåligt samvete, det hade varit en sak om det var mitt yrke. Då hade det självklart sett väldigt illa ut.

Vilka är Välfärdspartiet?

- Vi är två i KF. Först och främst har det handlat om att införa medborgarförslag i Vänersborgs kommun, och det har vi faktiskt fått igenom. Så det är lite sådana saker som man brinner för.

Tror inte att du kommer att rösta?

– Nej det kommer jag inte att göra, och dessutom kommer att jag att avsluta min roll i politiken. Det tar så mycket tid, det är ju stora buntar man ska läsa igenom. Då måste man brinna för det till hundra poäng.

Åmål

Tony Radanov (C)

Kommer du att rösta i kommande EU-val?

Öh, inte vad jag planerat faktiskt.

Du har inte planerat att göra det?

Nej. Alltså jag har ju de senaste åren varit politiskt aktiv här i Åmål på lokal nivå. Men på grund av arbete och träning och andra uppgifter så kommer jag i samband med valet i höst att dra mig ur fullmäktige och liknande för jag har inte tid överhuvudtaget. Politiken har helt fallit bort de senaste åren. Så jag har absolut ingen koll på någonting.

Men du tycker inte det är värt att rösta i EU, en chans att påverka?

Nej, aldrig varit speciellt egentligen för att påverka. Åh din chans att påverka, folk kommer ändå att påverka.

Men många politiker uppmanar andra att rösta, men inte du?

Jag är en dålig politiker. Nä, men jag ska kliva av bussen i höst och är i princip inte politiskt aktiv sedan en tid tillbaka.

Tittat på politiker, du röstade inte i förra valet, varför?

För mig har politiken legat på en extremt lokal nivå, det vill säga här i Åmål. Ärligt talat, och jag gillar att vara ärlig, det får låta hur fan det vill, jag skiter i resten ungefär. Å ena sidan inte helt moraliskt och etiskt rätt, varför ska man kasta en röst när man kan påverka saker när Åmål är en del av Sverige som är en del av EU och allt hänger ihop. Men är medveten om den stora bilden men ignorerar den ändå.

Men besluten på EU-nivå påverkar ju även på kommunnivå?

Jo, det är rätt, men är mer att man anpassar sig till besluten som tas och försöker att göra det bästa och sedan utgår från det, här då, lokalt.

Men rent generellt, även om man inte är politiker, är det inte viktigt att rösta i allmänna val?

Öh, beror på vad man har för åsikt, många säger att det kvittar ändå. Men engagerade människor är engagerade ändå. Men jag som väljer att vara lite trångsynt, klart jag har koll på läget utanför Polen som är utanför stan, men orkar inte bry mig om världen, varken på politiskt nivå eller annan. Tyvärr, det kan dra åt helvete alltihop. Men åh! Du vet hur det är! Men allt det här med media, FB, ni gör så och vi gör så. Å andra sidan är det ingen som bryr sig om någonting.

Jämför vi Dalsland med Göteborg och Borås är valdeltagandet lägre. Varför är intresset lägre?

Pratar om valdeltagande och snittålder i kommunen, i flera minuter.....

– Sedan är det så att folk här bor åthelvete, de flesta har två tre mil till stan som det heter, det räcker med att man inte orkar åka idag och det blir inte gjort. Här bor gamla människor och EU är extremt nytt om du är 80 bast, det kan ha med det att göra.

Johan Paulsson (M)

Kommer du att rösta?

– Ja det tror jag, jag har för avsikt att göra det i alla fall.

Men du är lite osäker?

– Ähh, men säker kan man ju aldrig vara.

Varför har du för avsikt att rösta?

– Jag tycker att det är viktigt att vi i Sverige kan rösta fram dem som vi tror kan göra sin röst hörda i EU.

Du röstade inte i förra valet, varför?

– Ja, det kan nog vara så. Jag var nog inte tillgänglig då, jag hade nog annat för mig.

Vad gjorde du?

– Det kommer inte jag ihåg, det var ju 2009.

Ja, men är det inte viktigt att gå och rösta som sagt?

- Jo, de tycker jag.

Men hur kommer det sig då att du inte röstade i förra valet?

- Jag hade väl något viktigare för mig. Skulle jag tro.

Om man vet så kan man ju förtidsrösta?

- Det är helt riktigt.

Men det var inget du tänkte på?

- Nej det var det nog inte.

Generellt, hur viktigt är det att rösta i allmänna val som vi har i Sverige?

- Jag tycker att det är rätt så viktigt att folk tänker till litegrann hur de vill ha sitt samhälle.
- Och även blanka röster tycker jag är viktigt.

Lägre deltagande i EU-valet. Vad tror du det beror på?

- Ja det förstår jag, makten kommer långt bort, samtidigt som det kan vara sånt som folk inte bryr sig om i sin vardag och inte känner att man gör någon skillnad när det är så jädrans många.

Men det är ju ändå så att många beslut på kommunnivå grundar sig i EU-beslut...

- Ja, det kanske inte folk tänker på.

Politiker uppmanar själva andra att rösta, är det då inte viktigt att politiker själva röstar?

- Jo, det tycker jag.

Röstar i år i alla fall?

- Ja, det har jag som avsikt.

Dals-Ed

Bengt Nyberg (C)

Kommer du att rösta nu i valet 25 maj?

- Ja, det tror jag. När var valdagen?

25 maj är det ju i år.

- Ja då är jag hemma, då går jag nog och röstar ja.

Varför väljer du att gå och rösta?

- Det är det enda sättet att påverka

Förklarar undersökningen.

- Det var väl att jag inte var hemma tror jag, och glömde att poströsta.

Du tänkte inte på att gå och förtidsrösta?

- Nej jag hinner inte nu för jag ska åka bort och kommer hem veckan före så det är inga problem.

Men i förra valet?

- Nej jag glömde bort det. Det är tyvärr ett lite halvt glömt val precis som kyrkovalet.

Hur kommer det sig?

- Det är inte samma uppmärksamhet varken i massmedia eller någonstans som med vanliga valet, det påverkar säkert folk.

Det ser man tendenser på överallt, men borde du inte som politiker rösta?

- Ja, jag trappar ned undan för undan. Kommer inte hålla på länge än kyrkovalet. Visst borde man rösta mer, men det är väldigt många som stannar hemma.

Det skiljer sig rejält mellan städerna och de mindre kommunerna. Varför är det så?

- Det är väl det att de måste ta bilen och åka och rösta. Kanske lite längre väg men de kan ju poströsta så jag vet inte varför.

Men politiker uppmanar människor att rösta, borde man som politiker inte göra det själv då?

- Det borde man.

Men i år röstar du?

- Ja, det kommer jag att göra.

Allan Oscarsson (S)

Tänker du rösta?

- Ähh.. förmodligen, kanske ja, det har jag inte tagit ställning till än. Men så blir det förmodligen kanske ja.

Men du är inte helt hundra? Varför tvekan?

- Varför jag tvekar? För att jag inte har satt mig in i det. Jag vet inte vad som gäller, varför jag ska rösta eller varför jag inte ska rösta.

Valet är ju den 25e maj, bara en månad kvar, borde inte du som politiker vara insatt i de här frågorna då?

- Jag är inte det tyvärr, jag har inte satt mig in i det där.

Politiker uppmanar själva andra att rösta, är det då inte viktigt att politiker själva röstar?

- Jo jo, men nu är det så att jag är på väg att gå ur politiken lite grann. Jao seddu. Så att jag lägger ner det här nu.

Förra året röstade inte du?

- Ehhh nä jag, min politikerkarriär, jag ville vara med för att se hur fasiken politiken fungerar och alltihopa och jag har kommit på att det är ingen grej för mig, tyvärr.

Hur länge har du varit aktiv?

- Jag sitter i en nämnd och så här nu, det är inte så stort, jag deltar inte. Så sitter jag ju med i fullmäktige, men det är bara lite så där ingen aktivitet alls.

Hur många år har du suttit i kommunfullmäktige?

- Fem och sen slutade folk så jag kom in på slutet nu då, jag har aldrig varit från början utan blivit inplockad som reserv eller vad ska man säga.

Varför är valdeltagandet lägre i Dalsland än i Göteborg?

- Kanske mer engagerade då. Jag menar så tycker jag, och så blir det aldrig så och så är det inget mer med det va.
- Men sen är det andra faktorer också, det tar en sån jädra tid om man ska vara aktiv och då får jag lägga ner allt annat, det går inte att vara aktiv i flera ämnen på en gång.

Borde du inte ha hoppat av tidigare då?

- Jo, men nu är jag ju i alla fall en röst i fullmäktige.

Men du tror att du kommer rösta i valet?

- Det tar jag ställning till då.

Mikael Horn

Kommer du att rösta i kommande val den 25 maj?

Du menar alltså om jag kommer att rösta, jo det kommer jag nog göra.

Men du är inte säker på att du kommer att rösta?

Till EU-valet kommer jag att rösta i alla fall.

Varför väljer du att rösta?

Jag tycker att det är viktigt med demokrati, men hur länge tänker du fråga mig saker?

Jag har bara en sista fråga, (presenterar granskningen). Hur resonerade du när du inte röstade i senast EU-valet?

Att jag inte röstade senast, varför vet du att jag inte röstade senast?

Det ser jag hos valmyndigheten, det är offentliga handlingar. Jag ser inte vad man röstar på, men ser om man röstat eller inte.

Nu tycker jag att det inte angår någon om jag röstar eller inte, det spelar ingen roll för mig.

Fast i din roll som politiker är det ändå ganska intressant att så många politiker inte röstar då många beslut på EU-nivå är väldigt relevanta för det som sker i kommunpolitiken också.

Överhuvudtaget så tycker jag inte så mycket om EU, det är för stort för mig så jag tycker inte att det är en bra institution överhuvudtaget. Så just då hade jag inte lust att välja, men kommer att rösta nästa gång. Men ändå tycker jag att det angår inte en människa om jag röstar eller inte, även om jag är politiker.

Bengtsfors

Andrée Nils (S)

Kommer du att rösta?

- Ja, det har jag tänkt gjort.

Varför väljer du att rösta?

- Ja, det är en möjlighet till att göra sin röst hörd i Europa.

Förra valet, du röstade inte, varför?

– Ja det kommer jag inte ihåg, det trodde jag att jag gjorde. Det kanske jag missade, när var valet då?

Juni 2009.

– Jag kan inte svara på det idag.

– Jag röstar för EU nu i alla fall.

Just Bengtsfors sticker ut, där är det flest som inte röstade.

– Jag känner inte igen mig i den beskrivningen. Det har du statistiken på, det kan jag inte säga emot. Jag trodde fortfarande att jag hade röstat.

Handlar det om ett större EU-motstånd än i era grannkommuner?

– Det har väl varit lite, inte minst vargdebatter eller är det det som blir då. Jag är förvånad när jag du säger att jag inte har röstat, jag kan inte svara på orsaken. Det är inte för att jag är EU-kritiskt.

Men du kommer att rösta i år i alla fall?

Ja.

Jan Roger Wennersten (S)

Röstade du i förra valet?

Nej, det gjorde jag faktiskt inte måste jag erkänna.

Varför?

Svårt att säga, ren lathet egentligen eller vad ska man säga.

Men du sitter ändå i fullmäktige?

Nej, det gjorde jag inte måste jag erkänna, men kommer att rösta i år.

Vi har jämfört flera kommuner i Dalsland, och Bengtsfors har lågt valdeltagande både bland kommuninvånare och politiker, varför?

Det är svårt att säga, i mitt fall ren lättja. Kändes inte så viktigt, men det är ju jätteviktigt. Jag inser att det är jätteviktigt.

Bernt Petzäll (MP)

Tänker du rösta i EU-valet 25e maj?

– Ja.

Varför tänker du rösta? Varför är det viktigt?

– Jag har inget bra svar på det just nu varför jag ska rösta. Men att vara delaktig i samhället och världen.

Vi såg att du var en av de som inte röstade, hur kommer det sig?

– Jag var dålig. Jag var sjuk.

Tänkte du på att förtidsrösta?

– Nej det har jag inte tänkt på. När är valet nu? Hur långt bort är det?

Du var så sjuk så du inte kunde gå och rösta?

– Ja.

Är det generellt viktigt att rösta i allmänna val?

– Ja.

Varför?

– Ja som jag sa förut, jag anser att man ska vara delaktig i samhället.

Generellt lägre deltagande i EU-valet. Vad kan det bero på?

– Ja det förstår jag. Det är längre ifrån en själv, ensliv och ens engagemang.

Känner du själv att det är ett mindre viktigt val?

– Mindre viktigt, det är mindre angeläget mer personligt och rent känslomässigt. Därför är det lättare att strunta i det. Det kan vara viktigt för det, men folk känner det inte för det mesta inte berör mig direkt.

Fortfarande många beslut som tas på EU-nivå som påverkar besluten som tas i kommunen? – Men det är just vägarna dit som är så långa att känna till. Bristen på kommunikation, vad som egentligen beror på vad, det står lite om det i tidningarna, men det är svårt att få en generell uppfattning om hur det påverkar mig och mitt land.

Fler som inte röstade i Dalsland. Många politiker uppmanar ju själva andra att gå att rösta, blir inte det lite dubbelt?

– Jag kanske inte är rätt person att fråga, vi har inte diskuterat det här politiskt, om varför man inte röstar eller varför man ska rösta.

Det är ingenting ni snackar om?

– Det är svårt med engagemanget här i Dalsland.

Kring EU-valet?

– Nej generellt. Även i kommunval och nationella val.

Morgan Funevall (C)**Kommer du rösta?**

– Ja det får jag väl göra.

Varför?

– Jag är ju aktiv politiker själv, så jag får ju rösta.

Förra valet, röstade inte?

– Jag var inte politiker då.

Men du valde ändå att inte rösta?

– Ah, nej, det är ju ett val som faller lite mellan stolarna, så är det ju. Men den här gången ska jag rösta.

Är det viktigare att rösta nu just för att du är politiker?

– Nej inte så, men man har ju engagerat sig mer i frågorna.

Allmänt, handlar det om ointresse och okunskap?

– Ja, jag tror folk inte riktigt vet varför de ska rösta på det ena eller andra, det är inte lika tydligt och man fokuserar inte lika mycket på det i media. Man hade ju fått ett högre valdeltagande om man kunde sammanföra det med de andra valen, EU-valet är väl var tredje år, då haltar det ju där.

Dalsland vs Göteborg. Vad beror det på?

– Kan jag inte svara på.

Men du kommer att rösta nu i kommande val?

– Ja, det kommer jag.

Owe Gustafsson (M)**Tänker du rösta?**

– Så långt har jag inte tänkt. Ska jag vara ärlig så vet jag inte vad valet som sådant gäller än. Därför kan jag inte riktigt svara, kan du upplysa mig om vad valet gäller?

Påverkar era beslut, kanske aktuellt att sätta sig in i det därför?

– Absolut, visst är det det. Det är bara det att jag inte har hunnit göra det än. Men i så fall kommer jag att göra det.

Du röstade inte i förra valet, hur kommer det sig?

– Jag var utomlands.

Tänkte inte på att förtidsrösta?

– Det gjorde jag inte då, varför jag inte gjorde det vette tusan. Det blir väl så när man ska iväg med ett par ungar och en kärring och med det ena och det andra och köra över en hel kontinent.

Varför tror du att valdeltagandet är lägre i Dalsland än i Göteborg?

– Det är så pass långt ifrån, vi är väldigt få som bor här. Vad vi tycker får inte så stort genomslag. Det är svårt att lösa det där, men jag hade ju gärna kunnat se att man riktade det till arealer så att vi kunde få lite mer att säga till dem.

– Allting centraliseras och vi är ju lite grann mot det. Ju närmare bygden besluten kan tas desto bättre tycker ju vi att det är.

Så du känner dig mer engagerad i riksdagsvalet?

– Absolut.

Röstar du i nästa val?

– Jag har inte bestämt mig än.

Färgelanda

Ingvar Andersson (M)

.... Så du är osäker på om du kommer att rösta i kommande EU-val?

– Ja, nä, men det är väl troligt att jag gör det, ja.

Tycker du att det är viktigt att rösta i allmänna val?

– Ja, det är det ju, för min egen del så gör jag ju det, alltid.

För vi tittade på vilka politiker som inte röstade i förra valet, och du var en av dem som inte röstade. Hur kommer det sig?

– Det gjorde jag nog inte nä, det är väl för att..... EU intresserar mig personligen inte särskilt mycket, det är inget som är så viktigt för mig i och försig då. Det är väl kanske det.

Men kommunpolitiken påverkas ju av de beslut som fattas i EU?

– Ja, det är ju det och jag försöker väl att hålla mig ajour litegrann om vad som händer och så. Men EU är inget som jag har fördjupat mig i så, nä.

Det var inte bara du som inte röstade, utan flera politiker i Dalsland. Vad beror det på?

– Det är nog ointresse, jag kan nog säga att det finns en känsla av att EU visserligen är för långt bort, och det är dessutom så att många beslut skulle jag tro upplevs som att de fattas utan verklighetsgrund. Det är den uppfattningen jag har.

Många politiker uppmanar allmänheten att rösta, och då tänker man att politiker också röstat, men så är ju inte fallet.

– Nä det är det ju inte och sedan så är väl EU-valet minst intressant för de flesta, jag tror väl att även om valdeltagandet är högre framförallt i storstäderna så än det väl ändå mindre intresse av EU-val än riksdag, regions och kommunval.

Man får liksom en känsla av att ju längre bort från verkligheten det blir desto mindre intressant är det.

Jan Sohl (SD)

Tänker du rösta i EU-valet 25e maj?

– Ja, jag kommer rösta.

Varför?

– För att jag är politiskt aktiv.

Men du röstade *inte* i förra valet? Varför?

– Sedan förra valet har jag blivit inröstat i kommunfullmäktige, och då tyckte jag att det var hyggligt att rösta. Innan arbetade jag till sjöss och var ofta borta när valen var.

Du tänkte aldrig på att förtidsrösta?

– Nej jag missade det.

Är det generellt viktigt att rösta i val?

– Ja, det tycker jag.

Röstdeltagandet är lägre i Dalsland än i Göteborg. Varför?

– För att Dalsland består av bondläppar och bondläppar de bryr sig mest om att traktorn ska starta och hur vädret blir.

Men EU, påverkar jordbrukspolitik, borde vara relevant?

– Man går med skygglappar, tyvärr.

Men är det inte lite upp till er politiker att få dem att gå att rösta?

– Det är svårt att nå ut. Men vi ska göra vårt bästa, vi har haft sammanträde om det för att försöka påverka folk. Till exempel lägger vi lappar i brevlådorna för att påminna folk om att rösta.

Men du kommer rösta i nästa val nu då?

– Absolut

Ellinor Johansson (KD)

Kommer du att rösta i kommande EU-val?

– Ja det kommer jag nog att göra.

Nog säger du?

- Ja eller jo, det kommer jag nog att göra.

Varför väljer du att rösta?

- Jag är ju med lite grann i politiken själv, och då känns det ju ganska självklart att jag går och röstar.

Du röstade inte i förra valet, varför?

- Eh, då var jag väl inte lika engagerad och tyckte inte det var lika intressant och roligt. Jag förstod väl inte riktigt vad det innebar, och därför valde jag väl att inte rösta.

Generellt, är det viktigt att rösta i allmänna val?

- Ja det tycker jag. Då kan man vara med att påverka och sådära, får vara med och bestämma.

Dalsland vs Göteborg, Borås och Trollhättan. Varför? Lågt intresse? Vad kan det grunda sig i?

- Det vet jag faktiskt inte, det är klart att det är ett litet ställe, men jag vet faktiskt inte riktigt.

Politiker själva brukar ju uppmana andra och rösta, och sen gör man det inte själv....

- Ah precis, det är klart man försöker ju få med folk att gå och rösta, men i slutändan kanske man inte lyckas så bra ändå.

Vad kan det bero på?

- Man kanske har för lite intresse helt enkelt. Det är inte så jobbigt att gå och rösta, men det är nog intresset som sviker.

Det var så det var för dig?

- Ja, precis.

I år kommer du rösta i alla fall?

- Ja.

14.2 Transkriberade intervjuer kommunstyrelseordföranden

Per Eriksson, kommunstyrelsen ordförande Bengtsfors

Vi har gjort en undersökning där vi har tittat på röstlängder från EU-valet 2009. Vi har tittat på vilka kommunpolitiker som röstade och inte röstade. Flest politiker i Bengtsfors som inte har röstat, så jag undrar vad din reaktion är på det? Sex av 34 röstade inte.

– Ja det får jag ju säga var väldigt märkligt, jag menar är man förtroendevald själv så förstår man väl vikten av att värna om det demokratiska systemet och faktiskt vara med och påverka. När det gäller EU-valet så var det väl att när man gjorde själva valet till om man skulle gå med i själva EU, så var väl Dalslänningarna ganska negativt inställda till att gå med i EU. Sen tror jag att en del förknippar det med att de sa nej, när det nu var folkomröstning, 93 eller 94. Då kanske man säger nej nu med, man visar att man bryr sig inte nu heller och så ger man fan i att rösta. Då kan jag ju känna att ser man då hur saker och ting hänger ihop, för man säger ju ändå att 60-70 procent av alla beslut som vi tar i kommunen är ju på något sätt utifrån vad man har beslutat på EU-nivå. Då vore det ju intressant att veta om man inte röstar till riksdagen heller utan om man bara röstar lokalt, ja menar då blir det ju väldigt märkligt.

Vi har pratat med alla... Har inte haft tid att sätta sig in i frågorna, känner sig oengagerade, någon visste inte vad valet handlade om.

– Det är ju samma på något sätt med när vi nu har valarbetare som är ute och träffar potentiella väljare. De säger ju att jag vet ingenting om EU, då får man ju försöka förklara och vara lite provokativ och fråga, hur mycket vet du om riksdagen då? Ja nä det vet jag inte... ja röstar du där då? Ja det gör jag ju. Ja då får ju de en liten tankeställare i alla fall. Det är ju väldigt lätt att gömma sig bakom att man inte vet någonting om EU.

Vad tror du det kan bero på då?

– Det upplevs väl som stort och komplext och det är långt borta. Ju närmare någonting sker en själv, desto mer engagerad kanske du blir. Sen tror jag nog att man kan fundera på hur mycket man lär sig i skolan, hur mycket har vi i massmedia och i samhällsdebatter om EU, det är ju inte mycket som kommer fram.

Det är ändå politiker det handlar om...

– Jag det får jag ju säga, det är ju förvånande.

Det var tre från socialdemokraterna, dina partikamrater.

– Å fan, det var ju beklämmande.

– Nu inför det här valet kom det en motion från Vänsterpartiet att man skulle utse valinformatörer, så nu har vi via vuxenutbildningen utbildat ett gäng ungdomar som är ute och jobbar med att opinionsbildning och att man ska engagera sig och rösta i EU-valet och de kommer att fortsätta även nu i höst med det ordinarie valet. Det får vi väl se om det kan spela in någonting med att vi kan få upp valdeltagandet, det har ju sett ganska

mediokert ut. Då kanske det genomsyrar att politiker är som folk är mest, där har man ju många som ger fan i att rösta. Man kan ju tro att en förtroendevald borde se helhetssynen mer att allting hänger ihop, det får man säga. Det var väldigt intressant måste jag säga.

Robert Svensson, Kommunstyrelsens ordförande Mellerud

Vi har tittat på om politiker i kommunfullmäktige har röstat eller inte. Vi har kommit fram till att alla politiker har röstat i Mellerud, vilket sticker ut i Dalsland. Pratar ni mycket om EU-frågor?

– Ja, jag har ju ingenting att jämföra med. Men det måste väl ändå tyda på att vi har engagerade fullmäktigeledamöter som inser vikten av demokrati.

Sett till de övriga kommunerna så är det ganska många som inte la en röst, så vi undrar om det har någonting att göra med det politiska klimatet.

– Ja vårt politiska klimat i Mellerud när det gäller det kommunala är det ju samförstånd om man ska sammanfatta det med ett ord, men om det skulle ha någon betydelse vågar jag inte säga. Det var intressant.

Hur ser du själv på resultatet? Vad hade du förväntat dig?

– Ja vi har ju inte 100 % närvaro på fullmäktigemötena om man säger så, men det tror jag inte det är någonstans. Men det kanske gör mig lite förvånad utifrån det, för ibland kan man ju tycka att om du blivit vald av folket så måste man prioritera det. Det är ju väldigt positivt då.

Pål Åkerlund, kommunstyrelsens ordförande Trollhättan

Vi har gjort en undersökning där vi tittade på vilka politiker som röstade och inte röstade i förra EU-valet, med väldigt varierande resultat. Men i Trollhättan röstade alla politiker.

– Ja det hoppas jag.

Men så var det verkligen inte överallt, så vi undrar, diskuterar ni mycket EU-frågor och så?

– Nja, det gör vi väl i alla fall inom politikens värld. Jag kan väl egentligen bara svara utifrån vårt parti men så tror jag att det är i de andra också. Vi är väldigt måna och driver hårda kampanjer för att få våra väljare att rösta, och då är väl det alldeles självklart att de förtroendevalda går och röstar. Visst pratar vi om sånt, och det tar vi ganska självklart.

Men om man jämför med till exempel Vänersborg så fanns det fyra politiker som inte röstade. Så det är ju ganska stor skillnad. Vad tror du det kan bero på?

– Ja, jag vet inte, vi brukar ju ha förhållandevis god uppslutning även i andra val, det är en tradition att är det val så går man och röstar. Är man själv politiker så är ju det ganska självklart, kan man tycka. Så känner jag i alla fall och bevisligen många med mig också då.

Gunnar Lindell, kommunarstyrelsens ordförande Vänersborg

Vi har kollat vilka politiker som röstade och inte röstade i förra EU-valet. Hos er var det fyra som valde att inte rösta i förra valet, undrar lite hur du ser på det?

– Förvånansvärt, det måste jag säga.

Hade du förväntat dig att de skulle rösta?

– Ja det kan man tycka att om man själv är politisk engagerad så är väl det det minsta man kan begära att man röstar. Jag skulle aldrig komma på idén att inte rösta, speciellt i och med hur Europa ser ut nu, det finns människor som dör för sin rätt att rösta. Jag förstår det inte, men jag respekterar att alla människor gör som de vill, det är ju inget tvång att rösta.

Diskuterar nu mycket EU-frågor i kommunen?

– Nej, inte direkt. Men jag vet ju att en 70 procent av alla de beslut vi tar har kopplingar till EU på olika vis. Vi har ju en del internationella kontakter och relationer som mycket baseras på kontakter i EU.

Jämför man er med Trollhättan så har samtliga politiker röstat där. Vad tror du skiljer där?

– Eh, ja nu vet ju inte jag vilka som inte röstade, men du har ju förmodligen grottat ner dig ganska rejält. Det jag vet till exempel så har vi ju ett lokalt parti här, det har man ju inte i Trollhättan. Det kan ju vara så att man inte bryr sig om annat än lokala frågor och därför inte röstar.

14.3 Transkriberade intervjuer statsvetare

Sören Holmberg

Statsvetare och valforskare vid Göteborgs universitet

Utdrag ut bandad intervju

– Folk har en liten tendens att säga att de röstat fast de inte röstat. Det är lite finare att rösta än att inte rösta. De som inte röstat säger ibland att de röstat, men de som röstat säger nästan aldrig att de inte röstat. Det är socialt eftersträvsvärt att rösta och lite töntigt att ligga på soffan.

– Det är en poäng i att man ska kunna kontrollera längder och på så sätt kunna kontrollera valfusk också.

– Det här är EU-val och det är ett andra rangens val, de är valda som kommunpolitiker. Bland dem som är EU-negativa eller EU-skeptiska så är valdeltagandet lägre, SD och V borde ha ett lägre valdeltagande. Hittar ni det så är det samma mönster som bland vanliga människor.

...Sören vill urskilja mönster i grupper och beteenden, svårt med vårt urval men menar att det kan användas i mindre utsträckning för att jämföra lite i vår analys - men ej dra några större växlar på det. Styrkan ligger i att vi inte har ett urval utan sett över dem alla, behöver därmed inte försvara urvalet...

– Basinformationen är positiv för svenska politiker, jag tippade 70-80 procent och det var 95 procent. Valdeltagandet för svenska politiker, i alla fall i Västsverige i förra EU-valet var 95 %. Politiker sköter sig, och lever som de lär, även när det gäller EU-valet.

– Storstäderna är så mycket mer positiva till EU än landsbygden så det kanske är den lilla faktorn som slår igenom.

– Så stora skillnader brukar det inte vara i riksdagsval, så det beror väl på att de är mer EU-kritiska i Bengtsfors.

Så du är positivt överraskad?

– Vill ni överhuvudtaget citera mig så säg: Den stora valforskaren Sören Holmberg som aldrig tippas fel, han tippas på 70-80 procent och blev glatt överraskad när det blev 95.

– Jag tycker att det är viktigt med valdeltagande, deltagandet över hela världens i vanliga val går ned. Valdeltagandet är lägre nu än när det var som högst, för 30-40 år sedan.

Kommer valdeltagandet att öka i kommande EU-val? (13:44)

– Nej, det skulle jag inte våga anta. Det har inte varit någon debatt eller resonemang överhuvudtaget, vi börjar ju kampanjen nu. Och nu är inte piraterna med på banan och det verkar inte som att de blir det heller. Så får inte de hålla på med fildelning så kanske de unga männen försvinner. Tror inte att valdeltagandet kommer att öka i det här valet.

Om att de EU-kritiska ibland röstat blankt.

– Det tycker jag borde vara normen för alla, att man ska hedra demokratin även om man är emot valet och gå och rösta blankt. Om det vore som Schweiz en annan sak, men i Sverige är valet var fjärde-femte år, känns inte som att det finns så mycket att skylla på.

– Då visar man sitt avståndstagande med blankröst, man sitter inte hemma bland alla andra slöpotter.

Apropå kön

– Kvinnor är mer skeptiska till EU än vad män är, men i EU-val har inte kvinnor högre deltagande, brukar vara samma. I riksdagsval har de högre valdeltagande.

Hur påverkar EU kommunen?

– Sverige är i EU lika stort som Blekinge är i Sverige. 2,5 procent av dem som sitter där nere är svenskar. Men vi är inte så många, vi är en liten ankdam i en stor damm,

– Besluten som tas i Stockholm påverkar ju Blekinge, men det är inte så många blekingebor som är med och fattar beslut om Blekinge. Men det betyder inte att besluten är negativa för Dalsland bara för att de själva inte får vara med och fatta beslut.

Folke Johansson

Statsvetare vid Göteborgs universitet

Utdrag ut bandad intervju

Dalsland betydligt lägre valdeltagande i EU än GBG och Borås. 6 av 34 politiker röstade inte, och vi undrar om det är typiskt att mindre kommuner har ett lägre EU-intresse med tanke på det generellt låga valdeltagandet.

1) Skulle kunna tänka mig att det kan vara så att det är mindre heltidspolitiker, färre politiker som är hårt engagerade i mindre kommuner för att det inte finns så många heltidsuppdrag. Och det gör väl kanske att de inte känner sig lika pressade, lika aktivt engagerade i politiken som om man jobbar med det heltid i en storstad. Och det gör väl att trycket och känslan av att göra något inte är så stor, och dessutom kanske det inte bedrivits någon EU-kampanj alls, medan ett antal politiker här i Göteborg kanske har varit engagerade i det.

Kan det vara så att det allmänna valdeltagandet ofta stämmer överens med politikernas?

2) Det kan jag mycket väl tänka mig, för att det är en skillnad på social sammansättning på större och mindre kommuner. Kontakterna och resandet är nog större från Göteborg än det är från Dalsland. Och i GBG det finns flera som är direkt yrkesmässigt kopplade till något som har anknytning till EU, och andra sådana där liknande saker, så det är nog ingen slump.

I Dalsland är valdeltagandet lågt, men samtliga politiker i Mellerud har röstat, skiljer mycket från grannkommuner?

3) Mellerud är för mig inget speciellt i det här sammanhanget. Det kan ju ha varit så att man av tillfällighet börjat diskutera EU-frågor eller något sådant, men det kan vara tillfälligheter att det skiljer ut sig.

Men generellt, oengagerade politiker, smittar det allmänheten? Är det legitimt att inte ens hälften av befolkningen röstar?

4) Ja, det är klart att det generellt är ett problem, det har det varit redan från början. Legitimiteten blir ju lägre och den blir inte bättre om politikerna inte röstar heller. Det är alldeles klart, sedan finns det hela tiden ett visst inslag av det här med att man låter bli och rösta av några slags politiska principiella skäl. Det är lite blandat.

Många politiker menar att de inte kan påverka EU.

5) Det är klart att varje enskild röst inte påverkar, men det gäller ju alla val. Om man ser det rent nationellt skulle ingen gå och rösta då, den klassiska röstningsparadoxon.

Blankröst då?

- Ja, i princip så är det nästan bättre ja.